

Slovenski VESTNIK

Poštni urad 9020 Celovec
Verlagspostamt 9020 Klagenfurt

Izhaja v Celovcu
Erscheinungsort Klagenfurt

Posamezni izvod 7 šilingov
mesečna naročnina 25 šilingov
celoletna naročnina 250 šilingov
za Jugoslavijo letno 5000 dinarjev

P. b. b.

LETNIK XLII.

CELOVEC, PETEK 3. APRIL 1987

ŠTEV. 14 (2321)

Občni zbor Slovenske prosvetne zveze V znamenju kritične presoje našega kulturnega dela

Občni zbor Slovenske prosvetne zveze, ki je bil prejšnji petek (27. 3. 87) v prostorih Mladinskega doma Slovenskega šolskega društva, je, kar zadeva organizacijske priprave, pomenil nov pristop k polaganju računov kulturnega dela naše osrednje prosvetne organizacije oziroma njenih odborov in včlanjenih krajevnih društev. Torej lahko rečemo, da je bil v znamenju kritične presoje dela naše kulturne centrale, saj predsedstvo delegate in goste ni utrujalo z dolгими poročili o opravljenem delu, ampak je poročila napisana in zbrana v posebni mapi razposlalo odnosno razdelilo pred občnim zborom. Tako sta se predsednik Tomaž Ogris in tajnik dr. Janko Malle lahko omejila na kratke izvlečke svojih poročil, katerih pravilnost je v svoji kontrolni funkciji potrdil predsednik nadzorne odbora dr. Franci Zwitter.

Tako je bilo možno večino časa občnega zbora nameniti razpravi (o kateri obširneje poročamo na 3. strani), torej temeljiti obravnavi posameznih delovnih področij naše osrednje kulturne organizacije in njenih včlanjenih društev. Te možnosti se je poslužilo mnogo delegatov (in tudi gostov), ki so z raznih zornih kotov ter različnih okoliščin zavzemali svoja stališča ter izražali mnenja in želje, kakšno naj bi v bodoče bilo delovanje Slovenske prosvetne zveze in kaj od le-te pričakujejo kot nosilci kulturnega dela na podeželju.

Predsednik Ogris je v svojih izjavah menil, da se delo SPZ ne odraža z dokumentiranjem števila posameznih prireditelj te organizacije (SPZ naj kot prireditelj nastopa le v izjemnih primerih), ampak naj bo to zadeva včlanjenih društev, medtem ko naj SPZ društvom pomaga s svojim usmerjevalnim delom, z ustreznimi delovnimi krožki in s primerno

servisno službo. Tako delo pa seveda zahteva akademski pristop, je menil Ogris ter dodal, da pa se ob tem nikakor ne sme oddaljevati od preprostega človeka, saj ne sme priti do očitkov, da so tisti v centrali višji od tistih na podeželju.

Tomaž Ogris je v svojih izjavah tudi povedal, da se moramo srečevati tudi z narodom sosedom, mu posredovati naše kulturne dosežke, sami pa spoznavati njegove. Ko je govoril o trenutni politični situaciji, je Ogris dejal, da nam le-ta ne dopušča, da bi zaspali, marveč obratno, spodbuja nas, da s še večjo vnemo pristopamo h kulturnemu ustvarjanju naše narodne skupnosti.

Predsednik Ogris je posebej omenil dobre odnose z drugo kulturno organizacijo, s Krščansko kulturno zvezo, katere ne smatra za konkurenčno, ampak za „našo partnersko organizacijo“. Navzočnost kulturnega ministra SR Slovenije Vladimira Kavčiča, predsednika ZKOS Jožeta Ostermana in zastopnikov občinskih zvez iz Kranja in Jesenic, predsednika KKZ dr. Janka Zerzerja, predsednika in tajnika ZSO dipl. inž. Feliksa Wieserja in dr. Marjana Šturma ter ravnatelja slovenske gimnazije dr. Reginalda Vospornika je potrdila vzorne odnose SPZ do matičnega naroda ter do organizacij in ustanov znotraj naše narodne skupnosti. Ob koncu se je Ogris zahvalil vsem sodelavkam in sodelavcem ter odbornikom za požrtvovalno delo, s katerim doprinašajo k uspešnosti SPZ.

Občni zbor je za predsednika ponovno izvolil Tomaža Ogrisa in (z izjemo Mire Šmid in dveh članov, ki jih bo naknadno izvolil upravni odbor) potrdil celotno prejšnje predsedstvo. Na osnovi spremembe pravil pa je bilo v upravni odbor izvoljenih več novih članov.

Gostje so v svojih pozdravih odboru čestitali k izvolitvi ter zaželeli uspešno delovanje, hkrati pa izrazili pripravljenost za sodelovanje in vestransko podporo.

Občni zbor je sprejel tudi resolucijo, v kateri poziva pristojne organe naj v televizijskih sporedih upoštevajo tudi jezik in kulturo naše narodne skupnosti. Resolucijo objavljamo na 3. strani.

Razpis ravnateljskih mest – ponovne kršitve

Koroška deželna vlada še naprej krši zakone. Pri razpisu ravnateljskih mest namreč tudi letos dosledno nadaljuje svojo prakso, da na dvojezičnih osnovnih šolah od ravnateljev kot pogoj na zahteva več dodatnega učiteljskega izpita iz slovenščine.

Kot že v prejšnjih letih deželna vlada kljub protestom in opozorilom koroških Slovencev opušča pri dvojezičnih šolah omenjeni pogoj. V okraju Celovec-dežela je tak primer ljudska šola v Kotmari vasi, v okraju Beljak-dežela sa to ljudski šoli v Rožeku in Lipi pri Vrbi, v velikovškem okraju pa ljudski šoli Velikovec 1 in 3.

S tako prakso deželna vlada nadaljuje personalno politiko, ki zapostavlja učitelje s kvalifikacijo za dvojezični pouk, posebej pa še tiste dvojezične učitelje, ki se aktivno vključujejo v delovanje slovenske narodne skupnosti na Koroškem. Hkrati pa krši s § 48 zveznega zakona v delovnem pravu deželnih učiteljev, ki ureja pouk v odsotnosti razrednega učitelja, kajti ravnatelji, ki za dvojezični pouk niso usposobljeni, ne morejo nadomeščati dvojezičnih razrednih učiteljev!

Športni praznik: SAK v 4. kolu!

Prejšnjo soboto je Slovenski atletski klub v pokalni tekmi presenetljivo, a povsem zaslužno premagal prvotigaša LASK s 3:2 po streljanju enajstmetrovk in se tako uvrstil med 16 najboljših nogometnih moštev v Avstriji. Za ta podvig v 4. kolo je bila odločilna vnema vsakega posameznega igralca. Iskreno čestitamo, obširneje pa poročamo na strani 8.

Slovenski socialisti pri Sinowtzu

Konec prejšnjega tedna je bila delegacija slovenskih socialistov, ki so včlanjeni v Zvezo slovenskih organizacij, na Dunaju, kjer je obiskala prejšnjega kanclerja Sinowtza. Ta jih je sprejel kot zvezni predsednik Socialistične stranke Avstrije. Slovenski socialisti so ga informirali o trenutnem stanju manjšinskega vprašanja, predvsem pa o dvojezičnem šolstvu.

Sinowatz jim je zagotovil, da si ne more predstavljati rešitve šolskega vprašanja brez pristanka manjšine. Slovenski socialisti so se s Sinowtzem pogovarjali tudi o dvojezičnih otroških vrtcih, o slovenski trgovski akademiji v Celovcu, oziroma nasploh o dvojezičnih poklicnoizobraževalnih višjih šolah.

PREBERITE

na strani

- 2 **Predsednik deželnega šolskega sveta dr. Karl Kircher v razgovoru s Slovenskim vestnikom**
- 4 **PoBo: državno tožilstvo ukrepalo proti bivšim nastavljencom**
- 5 **Uspešen začetek „Kontaktne leče 87“**
- 5 **Pomladni koncert SPD „Gorjanci“ v Kotmari vasi**
- 6 **Kaj so zahtevali koroški Slovenci leta 1980 v pismu ministrstvu za pouk?**
- 7 **Občni zbor Kluba slovenskih študentov in študentk na Dunaju**
- 8 **Peticija narodnih manjšin v Avstriji KVSE (3. del)**

Ženske: samozavestno in predrzno proti podložnosti

Ženske potrebujejo specifične oblike izobraževanja, da se lažje otresejo predsodkov in okrepijo svojo družbeno samozavest. Zato bo prvega srečanja slovenskih in hrvaških žena iz Avstrije minuli teden v Celovcu drugo leto sledilo nadaljnje srečanje. Organizirale ga bodo gradiščanske Hrvatice. To je bil eden izmed sklepov dvodnevne seminarja „Kdo sem – ženska?“, ki se ga je udeležilo nad 30 slovenskih in hrvaških žena. Med zaključnimi pobudami srečanja najdemo tudi zamisel, da žene same izdelajo video-film o položaju slovenskih in hrvaških žena, in da se vzpostavijo stiki tudi z ženami drugih narodnosti v Avstriji, prav tako pa s slovenskimi ženami v Italiji. Udeležence seminarja s tem potrjujejo, da jim gre za nadaljevanje svojega osvobodilnega procesa.

Pomembno je že dejstvo, da so seminar o vlogi ženske v družbi skupaj pripravili Delovna skupnost Region Kultur, Krščanska kulturna zveza, Slovenska prosvetna zveza, Zveza slovenskih žena in Katoliški delovni odbor. Prav udeležence same pa so pokazale veliko zrelost, saj se je – neodvisno od svetovnonazorskih pogledov – razvila široka in odprta razprava o ženskih vprašanjih.

Že začetek seminarja je bil kvaliteten. Slovenska sociologinja Alenka Puhar je govorila o „mitu matere“. Kdor pozna njeno izvrstno knjigo „Prvotno besedilo življenja“, bo vedel, da je govorila o materi, kot jo pozna vsak človek iz lastne izkušnje, na drugi strani pa o „zgodbah in bajkah“, ki so nastale o materah v teku zgodovine. Kdo ne pozna dvojnega odnosa do mater ali žena, ki se razpenja med pojmi „mati – mačeha“, „vila – čarovnica, pehtra“ in „svetnica – hudičevka“?

Na podlagi narodnega blaga, politične frazeologije in tudi literature je

razlagala, kako se pojem matere vleče skozi vse življenje in kako različno je pobarvan. Predvsem pa je ovrgla napačno sliko o zgodovini otroštva in o razmerju med materjo in otrokom, kjer nastajajo številne nevroze človeka. Tu je navezala na Avstrijca Erwina Ringla in njegovo razpravo O avstrijski duši. Puharjeva je dejala, da se njene izkušnje o samomarih, o alkoholizmu, o zatrtih in frustriranih ljudeh tako močno ujemajo z Ringlovimi, „da bi le najbolj premeteni med vami zaslutili, kdaj govorim o slovenskem mitu matere in kdaj o avstrijski duši.“ Zaključila je z

besedami: „Oprostite mi, da sem vas tako potegnila in šokirala. Toda govorimo o stvarih, pri katerih je treba ali poseči v živo in ranljivo – ali pa ostati čisto tiho.“

Udeležence seminarja so po prijetnem spoznavanju nadaljevale delo v krožkih. Pod vodstvom Milke Hudobnik so razpravljale o vlogi žene v kulturi in politiki. Le eno žensko so našle v predsedniških vrstah slovenskih kulturnih društev na Koroškem in ugotovile, da čas ne more biti vzrok za tako šibko emancipacijo žensk v teh strukturah. Pozvale so ženske, naj bodo bolj korajžne in naj se tudi ne branjajo funkcij. Ženske, ki so razpravljale o vlogi žensk v cerkvi, so ugotovile, da jih tam še preveč vzgajajo v podložnice, da jih gledajo le kot matere in da smejo prevzemati le dolžnosti, ki jih moški nočejo (npr. čiščenje in okraševanje cerkva). Krožek, ki sta ga vodili Francka Kropiunik in Lidija Kölbl-Zsivkovics, je zagovarjal več solidarnosti med ženskami in njihovo soodločanje. O ženski in njeni istovetnosti je razpravljala krožek pod vodstvom Marije Jurič in Marjane Grandits. Ugotovile so, da še vedno vsak poskus emancipacije v naših vrstah razburi okolico, in da se tem konfliktom ni prav izogibati, prav tako pa so zavrnile številne poskuse, da se pod plaščem narodnosti zagovarjajo reakcionarne ideologije o vlogi ženske. Četrti delovni krožek (vodila ga je Helga Mračnikar) pa je obravnaval vlogo žena v odporniškem gibanju druge svetovne vojne. Zaključile so z ugotovitvijo, da se bo ženski upor nadaljeval tako dolgo, dokler jih bodo diskriminirali.

„Der Trennungsantrag ist abgelehnt worden. Für diese Legislaturperiode!“

In Wien hat es schon zwei Kommissionen gegeben: die Juristen- und die Pädagogikkommission, die sich mit der Minderheitenschulfrage beschäftigt haben, es hat die Kärntner Pädagogikkommission gegeben. Nun ist praktisch eine vierte Kommission eingesetzt worden, die in Wien die Erörterungen aufgenommen hat. Dazu kommen die Vorstellungen der beiden slowenischen Organisationen, wie auch Vorschläge der Klagenfurter Universität. Wie würden Sie die Unterschiede dieser Lösungsmodelle kennzeichnen bzw. wie verhalten Sie sich dazu?

Ich möchte grundsätzlich dazu sagen, daß ich diese Entwicklung bereits seit Ende der 70er Jahre verfolge und daß ich gesehen habe, daß mehrere Möglichkeiten von Veränderungen angestrebt wurden, natürlich mit verschiedenen Zielrichtungen. Das muß klar festgestellt werden. Diese Zielrichtungen wurden unterschiedlich ventiliert und der Öffentlichkeit unterschiedlich dargelegt. So entwickelte sich zuerst eine Diskussion über die Änderung des Stundenausmaßes von Slowenisch und Deutsch an diesen Volksschulen anlässlich der Einführung der 5Tage-Woche an den Volksschulen. Damit wurden die Unterrichtseinheiten neu geordnet und bei uns in Kärnten durch den Minderheitenvolksschullehrplan, der noch besteht, auch noch besonders sanktioniert und ergänzt. Diesen damaligen vermeintlichen aufgetretenen Defiziten haben ich insofern zu begegnen versucht, daß ich es durchgebracht habe, daß auch für Slowenisch der Förderunterricht vermehrt angeboten wird – genauso wie für Deutsch. Das hat zu einer Stundenvermehrung geführt, die wohl angenommen wurde, andererseits war aber nebenbei auch Klage darüber, daß die Sonderunterrichtsangebote immer an Eckzeiten angehängt oder gestellt werden mußten. Ein Unterbrechen des durchlaufenden Unterrichtes für Einzelangelegenheiten ist ja vom zeitlichen her kaum möglich, sodaß praktisch diese Regelung mehr oder weniger bei jedem Sonderwunsch bestehen bleiben wird.

So um das Jahr 1980 herum ist dann seitens der Universität auch die Frage aufgetreten, wie man doch gewisse Härten abzubauen könnte, wenn man in gewissen Klassen auch moderne pädagogische Arbeitsweisen – das heißt weg vom Frontalunterricht, hin zur Gruppenarbeit, hin zum Arbeitsunterricht – verwirklichen würde. Im weiteren wurde dann dieses System Assistenzlehrersystem genannt. Damit war bereits eine politische Ventilierung da. Die Parteien haben sich damit befaßt, die Öffentlichkeit hat sich damit befaßt, sei es in Form von Elternäußerungen mit politisch unterschiedlichen Gewichtungen, auch die beiden slowenischen Organisationen haben sich dazu zu Wort gemeldet, sodaß damit eine Kommission ins Leben gerufen wurde, die Minister Moritz veranlaßt hat, mit dem Sitz beim Schulzentrum in Klagenfurt – eine sogenannte Bundespädagogikkommission.

Diese Bundespädagogikkommission hat dieses Modell übernommen, zur Grundlage gemacht und damit hat die Diskussion erst richtig eine Verbreiterung erfahren. In der Zwischenzeit wurden auch von den slowenischen Organisationen Vorstöße unternommen und Schulversuche in dieser Hinsicht beantragt, die allerdings über die Anmeldung zum zweisprachigen Unterricht hinaus gingen und die Lösung vor 1959 beinhaltet haben. Dieser Versuch, der aber kaum ins Regelschulwesen zu übernehmen war, mußte seitens des Landesschulrates und des Bundesministeriums abgelehnt werden.

Im weiteren trat nun zu dieser Pädagogikkommission und zu den bisher bekannt gewordenen Vorstellungen die Bedeutung des Hearings hinzu. Dort wurden alle Meinungen angehört, zur Kenntnis genommen und auf Grund der gegebenen Tatbestände, v. a. auch aus pädagogischen Belangen heraus und weil in der Öffentlichkeit auch pädagogische Begründungen vorrangig waren, wurde von allen 3 im Landtag vertretenen Parteien der Beschluß gefaßt, eine landeseigene Pädagogikkommission ins Leben zu rufen, um die aufgetretenen Meinungen einmal zu sichten und zu richten und zu versuchen, hier einmal einen gemeinsamen Nenner als Diskussionsgrundlage zu erarbeiten.

Der Landesschulrat für Kärnten wurde offiziell in die Gespräche, ausgenommen die Hearings, nicht eingebaut, weil wir als Dienstbehörde für die Durchführung der bisherigen gesetzlichen Bestimmungen verantwortlich sind und die künftige Entwicklung in Form des Letztergebnisses abzuwarten haben, bevor wir uns zu einer offiziellen Stellungnahme überhaupt hier einbinden lassen.

Sie sagten, der Landesschulrat ist nicht einbezogen worden. In welcher Funktion sind dann z. B. Bezirksschulinspektor Wiegele oder Landesschulinspektor Weihs in dieser Pädagogikkommission gewesen?

Wiegele, Weihs sind beide von der Sozialistischen Partei als Fachberater beigezogen worden, wie z. B. der Kollege Silla von der FP als Lehrer, oder Kollege

Reinprecht von der VP als Lehrer und auch der verstorbene Hofrat Einspieler als Fachmann und Berater der VP teilgenommen haben.

Das Ergebnis dieser Pädagogikkommission hat nun zur Diskussion geführt. Ich bedaure dabei persönlich, daß man über den Sachinhalt nicht genauer diskutiert hat. Ich hätte binnen eines Gesprächs von einem Nachmittag zwei bis drei Punkte herausgeschält gehabt und zum Diskussionsinhalt gemacht. Das wäre möglich gewesen. Durch die besondere politische Gewichtung dieser Frage und ohne Kenntnis der gegebenen Verbesserungsrealitäten (die zum Vorteil der Volksgruppe, zur Befriedigung der Mehrheitsbevölkerung führen hätte können) wurde dieses System in der Öffentlichkeit meiner Meinung nach bisher etwas zertrampelt. Ich kann auch hoffen, daß sich die geistige Potenz beider Teile durchringt und hier zur sachlichen Diskussion gelangt, ohne Polemik. Denn die Polemik bleibt im politischen Leben auf längere Zeit gesehen immer auf der Strecke. Die Öffentlichkeit wird nur für Sachargumente zugänglich sein. Aus der Welt zu schaffen ist die Diskussion nicht mehr, weder für die politisch organisierten Interessensbereiche, noch für den pädagogischen Bereich. Sondern ja auch die Bevölkerungsentwicklung und das Interesse für beide Sprachen dadurch meiner Meinung nach auch sehr stark junktimiert wird.

Sie sagen also: Die Diskussion ist nicht aus dem politischen, nicht aus dem fachlichen Bereich wegzudenken. Auf der anderen Seite sagen Sie, daß als neue Qualität die Hearings hinzu gekommen sind. Doch bei diesen hat mit Ausnahme des Kärntner Heimatdienstes und des Kärntner Abwehrkämpferbundes niemand ein Trennungsmodell das Wort geredet. Inwiefern, glauben Sie, ist es berechtigt jetzt auf politischer Ebene Trennungsforderungen durchzusetzen zu sollen, die mit pädagogischen Argumenten nicht vertreten werden können?

In diesem Modell sehe ich keine Trennung, denn das Wort Trennung ist auch im Modell des slowenischen Schulversuchs das erste Mal aufgetreten – in räumliche Trennung und in Sprachkompetenzen. Ich sehe in diesem Modell ein Anbieten von Arbeitsweisen in Arbeitsgruppen, das an jeder anderen einsprachigen oder deutschsprachigen Schule auch durchgeführt wird. Eine Trennung wäre eine strikte Zuweisung in einem Bereich) der die gemeinsame Klasse bisher geführt hat. Bislang haben sich auf politischer Ebene alle einmal zu einer gemeinsamen Schule bekannt. Daß in dieser gemeinsamen Schule natürlich Sprachkompetenzen gefördert werden, daß muß pädagogisch ja auch klar sein. Wenn heute die 50% der angemeldeten Kinder kein Wort mehr Slowenisch können, ist ja der Unterricht mit Gleichwertigkeit nicht mehr zu vollziehen.

Und das war die Grundüberlegung, die ich persönlich in die Diskussion immer eingebracht habe. Man solle diesen Kindern zumindest diese Sprache beibringen, die von der Mutter als Muttersprache nicht mitgegeben ist. Weil es gibt ja auch Anmeldungen von Verschüttungen vielleicht, die die Sprache nicht mehr pflegen, aber die Kinder sollen es in der Schule lernen können. Die sind ja kaum im gleichen Unterrichtsbereich befriedigend zu machen, wenn man automatisch das Gesetz mit Gleichheit des Unterrichts durchziehen will. Das war als Hilfestellung gedacht. Ich bedaure, daß dieser Gruppenbildung, die zur Stärkung dieser Sprachkompetenzen geführt hätte oder führen könnte – politisch diskriminiert wird und als Teilung herausgestrichen wird. Ich warne davor, diesen Weg, der bislang eingeschlagen wird, fortzusetzen, denn die echte Sprachbeherrschung trotz steigender Zahlen, (man muß halt die wirtschaftlichen Aspekte im Unterkärntner Raum in Erwägung ziehen) weißt eine rückläufige Tendenz auf. Und um das Auffangen dieser Sprachkompetenz ging es eigentlich vorrangig in den pädagogischen Überlegungen. Das ist zur Trennung. Ich empfinde es nicht als ein Trennungsmodell, und wenn man dieses Modell diskutiert, sollte man auch dann den Trennungsfaktor herausheben und alle Pädagogen an einem Tisch sollten versuchen, wirklich das Beste für das Kind zu finden. Und sich nicht gegenseitig Prügel vor den Weg zu werfen, so daß eine Lösung nicht herauskommt.

Zur Frage Landtag: Ich finde es für eine großartige Leistung im Landtag, daß man eben mit dieser Resolution die Freiheitliche Partei (und wenn sie das schreiben, dann wird die FPÖ sofort wieder einen Krawall machen und zurück ziehen), daß man automatisch diesen Antrag zurückgezogen hat. Diesen Trennungsantrag. Der ist damit abgelegt worden – für diese Legislaturperiode. Wollte man das nicht erkennen, will man das nicht erkennen? Und ich muß sagen, es war vielleicht eine fraktionelle Einigung. Ich weiß es nicht, ich bin nicht Landtagsmitglied.

Zurück zu den Modellen. Ich bin der Auffassung, daß sich die erste Bundeskommission orientiert hat an der posi-

ven Errungenschaft der 7. SCHOG-Novelle, dem Stützlehrer. Die Landespädagogikkommission ersetzt diesen durch ein Trennungsmodell.

Ich werde Ihnen sagen, dieses Kärntner Pädagogikmodell, das ich auch versucht habe durch meine Fraktionsarbeit positiv zu beeinflussen, beinhaltet erstens einmal das Begleitlehrersystem, grundsätzlich; dann in der sprachlichen Kompetenz in Form von verstärktem Unterricht in Mathematik, in Slowenisch und in Deutsch den Versuch bitte, die Teile zu befriedigen. Wenn uns das gelänge, wäre der Druck auf die deutschsprachige Bevölkerung weg, denn das ganze Volksbegehren geht ja nicht um Änderung des slowenischsprachigen Unterrichtes. Ja, klar das ist das Volksbegehren, das ist im Landtag auf dem Tisch gelegen. Und das war die Bravourleistung von Landeshauptmann Wagner, daß er das weggebracht hat. Vorübergehend. Wie lange weiß ich nicht. Wenn man diese Mehrheitsbevölkerung auch befriedigen könnte, daß sie auch sprachlich durch Fördermaßnahmen wirklich verstärkt ihren Wunsch erfüllt haben, dann werden sie auch kaum etwas dagegen haben in der Gemeinsamkeit beisammen zu bleiben. So das wäre Deutsch.

Dr. Karl Kircher ist amtsführender Präsident des Kärntner Landesschulrates. Vorliegendes Gespräch mit ihm führte Andrej Mohar.

Auch in Slowenisch jetzt: Die, die jetzt angemeldet sind, beherrschen es teilweise oder kaum. Diese Verstärkung wäre zur gleichen Zeit parallel genauso wichtig. Und in Mathematik müssen wir dann die Sprachbereiche einbinden. Das war unsere Überlegung als Diskussionsgrundlage.

Und jetzt zu den anderen Gegenständen, die Abwertung ist nämlich falsch. Et was, was im Modell drinnen ist, was niemand erwähnt, was neu ist, sind die verpflichtenden Veranstaltungen auch der nicht angemeldeten Schüler in der gemeinsamen Schule. Wenn sie das auf die große Glocke hängen, dann wird morgen sofort eine Gegenströmung auftreten, dann wird das auch fallen. Für uns war dieses Modell eine Grundüberlegung, beiden Bereichen gerecht zu werden. Und nur durch das Zusammenleben der beiden Bereiche auch durch das Erlernen der beiden Sprachbereiche überhaupt, wird die Sprachkompetenz angeboren werden können. Sonst glaube ich persönlich: ein anderer Weg würde nicht mehr zu der Befriedigung führen, die wir eigentlich anstreben. Es ist das Modell des Assistenzlehrers drinnen, es ist das Modell des Förderunterrichts dabei, es sind zwingende übergreifende Veranstaltungen drinnen. Schulveranstaltungen gibts viele, bitte, ich denke dabei ja nur an die Sprachvermischung im allgemeinen Umgang, die ja teilweise fehlt – warum sollte man das nicht machen? Sie ist das Spiegelbild des Lebens das dort da ist.

Wenn man die Kinder in verschiedene Klassen trennt, dann doch das Leben verzerrt?

Ja, wo trennt man sie in verschiedene Klassen? Nicht in Klassen, die bleiben ja in den Klassen. Sie gehen ja nur stundenweise in zwei Ecken auseinander, wenn es eine kleine Klasse ist. Das kann ja nur bei Kindern sein, die über 14 liegen; deswegen habe ich ja die zweite Zahl, die sieben Zahl. Wenn sie mich fragen, wie viele, wenn man das wirklich organisiert, wie viele zusätzliche Schulen da hinein kommen würden, dann sage ich: Keine 10.

Da kommt aber der politische Druck. Und der auf die zweisprachigen Lehrer.

Bis jetzt haben wir das gedeckt, bitte. Ich als Obmann und Vorsitzender des sozialistischen Lehrervereins habe landauf, landab den Standpunkt der Unveränderbarkeit vertreten. Glauben Sie, daß ich nicht überall Zustimmung bekommen habe. Ich vermute den bestehenden Dienstpostenplan. Weil davon hängt ja ein ganzer Rattenschwanz für die zweisprachigen Lehrer ab. Auch die dienstrechtliche Stellung. Das wären ja Verluste, die im enormen Ausmaß wären. Wenn wenn er zwei Sprachen kann und unterrichtet, dann soll er dafür auch bezahlt werden.

Es gibt eine neue Bundeskommission. Wie bewerten Sie als amtsführender Präsident des Kärntner Landesschulrates die Bedeutung dieser Kommission bzw. welche Möglichkeiten von Retuschen sehen sie?

Ich finde zuerst das Wort Retuschen nicht glücklich. Weil Modifikationen, die auf sachlicher Ebene gefunden werden, sollte man nicht mit Retuschen vergleichen. Diese nunmehr beim Bundesministerium eingerichtete Kommission wird am Anfang natürlich einen Schlagabtausch darstellen wie in jeder politischen Begegnung. Und ich hoffe, daß die einzelnen Gruppierungen darinnen ihre Sprecher nominieren werden, die die Sachkompetenz besitzen, auch über sachliche Probleme zu verhandeln. Und wenn sie diese sachlichen Probleme einer Lichtung und Sichtung unterziehen werden, dann werden sie die Kristallisationsfaktoren herausarbeiten. Es wird von der Ehrlichkeit und auch von der Bereitwilligkeit der Teilnehmer abhängen, ob sie zu einem Ergebnis kommen wollen. Und darauf wird sich die politische Diskussion ausrichten. Ich hoffe, daß sie auch in Gemeinsamkeit sich ausrichtet. Und ich werde es bedauern, wenn hier Heißsporne über das Ziel schießen würden. Weil es geht um die Kinder und letztlich geht es auch um die Sprachkompetenzen im Lande und deren Befriedigung.

Wie würden sie jetzt die Bedeutung dieser Kommission bewerten?

Ich finde sie enorm, diese Bedeutung. Weil das Bundesministerium ist zuständig, das Land Kärnten in der Ausführungsgesetzgebung, und wenn von vorn herein einmal der Vorschlag nicht da ist, dann wird das der nächsten Instanz zur Ordnung zugewiesen. Das würde ich bedauern. Ich sage immer: In der Schule, was die politische Bildung betrifft, man muß die Jugend so erziehen, daß sie selber ihr Urteil findet. Denn wenn sie keins findet, dann finden's ja wieder andere für sie. Von diesem Erziehungsgrundsatz aus sollte man diese politische Tätigkeit abwägen. Weil ich bin viel zu viel geprägt durch meine soziale Grundeinstellung.

Jetzt eine Frage zur Tätigkeit des Kärntner Landesschulrates: Was kann, was will, was tut der Kärntner Landesschulrat dazu, daß die Diskussion in dieser Bundeskommission wirklich auf die pädagogische Ebene verlagert wird?

Die Frau Bundesminister hat mich aufgefordert und gebeten, die fachkompetenten Leute zu nominieren. Das habe ich gemacht. Ich habe auch gesagt, ich bin jeder Zeit bereit, auch zweisprachige Lehrer zu nominieren, wenn sie gebraucht werden – oder zu empfehlen. Jeder geht ja nicht gerne. Man muß sie ja suchen. Das ist das erste zu diesem Modell. Das zweite ist, daß wir dieses Modell wie auch die Diskussionsbeiträge der Lehrerschaft bewußt machen wollen. Ich habe auch bei den Lehrerkonferenzen gesagt, man sollte nicht mit der Frage hinter dem Berg bleiben, man sollte offen diskutieren. Man soll sich informieren, man sollte sich vorbereiten darauf, daß über diese Schule diskutiert wird, aber ohne Kommentar. Wir wollen nur nicht hinter dem Berg halten, was eigentlich öffentlich in den Zeitungen dasteht. Politische Meinungsbildungen müssen sie selber übernehmen, das ist geschehen.

Im letzten „Vestnik“ war ein furchtliches Mißverständnis drinnen: Weil das Wort Modell gefallen ist, hat man geglaubt man führt schon Hauskonferenzen durch. Da ist eine Verwechslung eingetreten, weil zur gleichen Zeit geht unsere Entwicklung ja weiter. Unabhängig davon, ob diese Diskussion mit diesem sogenannten Pädagogenmodellen existiert: Wir haben den neuen Volksschullehrerplan durchzuführen. Dabei haben wir dem Grundprinzip des Projektunterrichtes Rechnung zu tragen. Das gilt für ganz Österreich, unabhängig davon, ob eine Sprachdiskussion besteht oder nicht. Und an diesen Grundschulen werden Projekte durchgeführt und zwar im Rahmen des sozialen Lernens. Und dieses Soziallernen ist das, was ich in Eisenkappel durchführe. Weil wir versuchen, diese Sozialkompetenzen in den Vordergrund zu rücken, weil es vom Staatspolitischen her nur förderlich ist, wenn das Sozialempfinden, das soziale Verständnis recht frühzeitig verbreitet wird. Wir leben in einer Gemeinschaft, und wir haben in einer Gemeinschaft zu existieren, wir werden aus dieser Gemeinschaft auch heraussterben, ohne Unterschied, welche Sprache wir sprechen, ohne Unterschied, bitte, welcher Konfession wir zugehören oder politischen Richtung. Und das ist der Sinn dieses Modelles, das aber mit den anderen verwechselt wurde. Das bedaure ich außerordentlich.

Nur ein Wort darf ich noch dazu sagen. Mich freut es, daß sie wenigstens auf die Gemeinsamkeit alle eingependelt sind. Das ist eines der wesentlichsten Verdienste, die ich auch für uns, für den sozialistischen Lehrerverein in Anspruch nehme. Über pädagogische Verbesserungen kann man reden, aber reden muß man darüber, aber wenn von vorn herein mit

gezinkten Karten das Spiel verteilt wird, dann kann es nicht mehr gehen.

Noch einmal zurück zur neuen Bundeskommission: Sie haben selbst gesagt, sie sind von der Frau Minister aufgefordert worden, die Fachleute zu nominieren. Wieso ist von ihrer Seite Inspektor Inzko nicht nominiert worden, als Leiter der Minderheitenschulabteilung?

Zur ersten Frage: Die Frau Bundesminister hat mich gebeten um die einschlägig kompetenten Leute, wobei natürlich auch an eine Einschränkung von vornherein gedacht war. Ich habe Inspektor Wiegele als einzigen im Pflichtschulbereich, der die Klassen und Erfahrungen hat und kennt, weil er selbst erstens einmal unterrichtet hat, als Lehrer und als Leiter und als Inspektor, und als Zweiten auch den Landeschulinspektor dazugegeben, weil er einer der kompetentesten in Österreich und engagiertesten Inspektoren aller Bundesländer ist, die sich überhaupt mit der Frage der Pädagogik im Detail auseinanderzusetzen haben. Warum ich nicht den Herrn Fachinspektor Dr. Inzko genannt habe? Deshalb, weil ich auch bei uns die Besetzung einer Stelle brauche, die, wenn Ergebnisse kommen, diese auch in der Fachkompetenz beraten können; wobei ich bedaure, das habe ich dem Hofrat Inzko selber gesagt, daß er sich ins politische Leben offiziös als Vertreter des Landesschulrates bereits einbinden hat lassen.

Was haben Sie Wiegele und Weihs als Anregung mitgegeben?

Ich habe gesagt: Bitte bleibt's sachlich, habt's das Kind im Auge. Von mir werdet ihr keine Richtlinien erwarten. Das habe ich ja auch nicht machen können, daß ich sie irgendwie sanktioniert hätte, weil ja auch andere fachkompetente Leute dabei sind. Sie sind ja als Fachberater dort.

Was wäre ihre allgemeine Anregung?

Wenn ich eine Anregung machen würde, würde ich sagen: vergeßt eure soziale Kompetenz nicht.

Eine andere Frage: Inspektor Wiegele hat bei seinem Amtsantritt gesagt, er werde sich hinter die zweisprachigen Lehrer stellen, wenn Angriffe gegen sie kommen. Nun zum Fall der Angriffe auf VS-Direktor Kukovica – resultierend aus dem Tätigkeitsbereich des Landesschulrates – sagt er nur, Sie seien dafür verantwortlich, er sei nicht der Autor.

Die Teilberichte kommen bei mir von den Abteilungen. Ich habe veranlaßt diese Berichte gebunden herauszugeben. Der sogenannte Fall Kukovica liegt etwas gesondert, weil Kollege Kukovica etwas gemacht hat, was ich im allgemeinen zu verhindern versuche, in dem ich mich bei gewissen Streitfragen politisch nicht exponiere. Ich möchte ihm aber nichts unterstellen, ich verstehe seine Situation, ich verstehe vielleicht auch den Streit in der Gemeinde, verstehe aber nicht, daß man auch als Privatperson und als Vertreter der Schule gewisse Vermengungen – wenn auch nur vermeintlich – aufkommen läßt. Wir werden die Frage jedenfalls an die zuständige Stelle zuweisen, denn uns steht nur die Meldepflicht zu.

Aber wenn der Verantwortliche im Landesschulrat die Vorwürfe im Raum stehen läßt, dann entsteht der Eindruck, daß diese Kampagne gegen eine Lehrer (unabhängig von der konkreten Person) von oben her gutiert wird.

Als ich das jetzt bekommen habe, habe ich sofort die zuständige Stelle eingebunden, die prüfen soll, ob die von Inspektor Wiegele gemachten Beobachtungen der Richtigkeit entsprechen. Ansonsten sind dort die nötigen Maßnahmen zu setzen. Das ist eine Aufforderung, das muß ich machen.

Zum Abschluß noch eine Frage: Am 8. und 9. April ist die Frau Unterrichtsminister in Kärnten. Auch Sie werden mit ihr sprechen. Welche Meinung werden Sie ihr vermitteln?

Ich möchte ihr von vornherein nichts mitgeben. Sie soll sich die Schulen einmal ansehen, sie ist ja selber Lehrerin. Dann werde ich erst einmal sehen, was man im Verschiedenen überhaupt dazu meint. Ich habe dazu ja auch schon in einer Presseaussendung Stellung bezogen: sie soll sich mit allen auseinandersetzen und sich ihr Urteil dann selbst bilden. Ich werde aber auch ihr gegenüber sämtliche emotionalen Schreibweisen zurückweisen. Ich habe ja auch unsere gesamte Organisation auf diese Gangart der Neutralität und auf die Plattform eingebunden.

Und was ist diese Plattform?

Diese Plattform ist die gemeinsame Schule. Ich könnte ja auch jede Bezirksgruppe, jede Gebietsgruppe nach Wien jagen. Ich habe das bisher nicht getan. Und wenn ich das einmal tun müßte, dann wäre ich unter Druck, dann wäre ich mit meiner Mehrheit einmal unterlegen.

Und diese gemeinsame Schule unter einem Dach oder in einer Klasse?

Unter einem Dach und in einer Klasse, ab 40 Kinder, oder 20, wie es war zur neuen Klassenregelung. Deswegen habe ich immer gesagt, es kommt auf die Menschen an, wieviel sie die Gemeinsamkeit vertreten wollen – auch in der Schule.

Razprava na občnem zboru SPZ:

Kje so strokovno izurjeni kadri?

Tajnik Slovenske prosvetne zveze **dr. Janko Malle** je v svojem napisanem in skrajšano povedanem poročilu poskrbel za močan odziv s strani delegatov, saj je nanizal vrsto problemov, s katerimi se ubadajo tako centrala kot krajevna društva. Nakazal je krizo na področju zborovske dejavnosti, v čemer vidi pomanjkanje vsebinske zasnove, celo folklorizacijo naše kulture. Napredek je bil po njegovem mnenju dosežen na področju odrske dejavnosti, zlasti tovrstnih srečanj, posebno pa z uprizoritvijo Velike puntarije, posredovanja slovenskih filmov, med inovacijami pa so brez dvoma informativna akcija kulturnega busa, etnografske razstave in dugo.

Zaskrbljujoče je dejstvo, da društvom ne uspeva v zadovoljivi meri pritegniti mladine k sodelovanju, prav tako je opazno nazadovanje dvojezičnih prireditev, zato je tajnik upravičeno vprašal kako naprej, kakšna je vloga SPZ, ali je res predvsem servisna služba, ali pa je njena naloga v tem, da opravlja usmerjevalno delo? Odgovor je bil, da je potrebno oboje.

Predsedstvo SPZ med podajanjem poročil.

Stanko Wakounig je takoj ugotovil da smo lahko veseli, da še pojemo in igramo, in bil mnenja, naj ne govorimo, da samo še pojemo in igramo, saj s to dejavnostjo zajemamo največ ljudi, zlasti mladine. **Dr. Marjan Sturm** je menil, da mora biti diskusija konkretna ter podčrtal, da je tam, kjer ni pevske dejavnosti, treba poskusiti z novo obliko dela, da pa bi na obrobem jezikovnem področju pevskega zbor pomenil mnogo več kot folklor, zakaj naša prisotnost v narodno ogroženih predelih ne terja kvalitete, marveč našo življenjsko voljo. **Tomaž Ogris** je opozoril, da pevske zbor povsod tvori najbolj trdno celico društva, da je najboljši povezovalni faktor, razen tega pa je pesem lahko tudi politično aktualna. Tudi študij igre združuje in povezuje, zlasti mladino, vprašanje je le, če jo znamo zadostno motivirati. **Dr. Franci Zwitter** pa je dodal, da ima vsako kulturno delo svojo ceno. **Dr. Janko Malle** je svoje stališče do petja preciziral in dejal, da

petje gotovo ni zastarela reč, dejstvo pa je, da na tem področju vlada kriza, ki je ne kaže prezreti in spet opozoril na usmerjevalno delo pri društvih, da je treba v diskusijah analizirati vprašanja, zakaj na primer prireditve

Stanko Wakounig je poudaril pomen pevske in igralske dejavnosti

„Dober večer sosed“ ne uspejajo več tako kot nekdanj?

Z vprašanjem, kje so naši strokovno izurjeni kadri in tisti, ki naj bi usmerjali naše delo, je zbudil pozornost **dr. Jože Messner**, saj se prav v

ji, kot so bili nekoč, ko so k nam prihajali strokovnjaki iz Slovenije, in dalje menil, da bi bilo verjetno koristno organizirati več pevskih srečanj ali celo tekmovanj. Pri nemških društvih celo obnavljajo stare narodne običaje

in vprašal je, če je to folklorizacija. **Jožica Druml** je vprašala, zakaj bi mi, na primer Tirolcem, morali nositi novo kulturo, ko pa sami nimajo nič novega; zanjo je kulturno delo zlasti na ogroženem področju zelo važno. Tam tudi vedo, kaj pomeni naša pesem, kakšno bogastvo imamo. **Jože Rovšek** je med drugim naglasil pomen delovanja otroškega vrtca, ki pomaga ohranjati jezik in s tem našo kulturo, pa doprinese tudi k zblizevanju med obema narodoma.

O prireditvah za tujce je bil **Franci Černut** mnenja, da ni nujno, da jih ob tem soočamo z našimi problemi, saj že sama slovenska pesem dokazuje, da na Koroškem živimo tudi Slovenci, za dejavnost v društvih pa je naglasil pomen branja in spoznavanja lepovednosti, posebno pa vključevanja mladine. Tudi **Andrej Kokot** je opozoril na naše slovstvo in prosil, naj novi odbor v bodoče upošteva več srečanj s koroškimi pisatelji in pisatelji matičnega naroda.

Cilka Miškulnik je postavila vprašanje, kako zajeti tisto mladino, ki ne poje, kako ji razložiti, da spada v slovenski kulturni svet?

Joži Hribar je vprašal, kaj je s sprejemanjem slovenske televizije in kako je s spoznavanjem zgodovine našega naroda?

Čeprav je bilo iznešenih še mnogo vprašanj in stališč, je iz zapisanega razvidno, da naši prosvetasi z vso odgovornostjo obravnavajo pereča vprašanja in tako novemu odboru SPZ nalagajo veliko nalogo, ki pa jo bo, tako smo prepričani, rešil v korist in napredek slovenske kulture na Koroškem.

Poročili predsednika Ogrisa in tajnika Malleja, bomo objavili v naslednjih številkah našega lista. To pa bo tudi priložnost, da še kdo spregovori o našem kulturnem delu. Vsak odziv bomo radevolje objavili.

Resolucija o vprašanju slovenskih oddaj v regionalnem radijskem in televizijskem programu ORF

Redni občni zbor Slovenske prosvetne zveze, na katerem sodelujejo delegati vključenih slovenskih prosvetnih društev naslavlja na odgovorne činitelje naslednjo

RESOLUCIJO

Slovenska narodna skupnost se že dolga leta prizadeva pri vladnih strukturah na zveznem in deželni nivoju kot pri odgovornih gremijih ORF-a za povečanje govornega časa v slovenskem jeziku na Koroškem radiu kot tudi za vključitev slovenskih oddaj v televizijskem programu ORF.

Težnje slovenske narodne skupnosti na Koroškem so izražene predvsem iz kulturnih in informacijskih potreb ter izhajajo iz osnovne manjšinske pravice zajete v 7. členu ADP.

V tem smislu je bila zahteva po slovenskih radijskih in televizijskih oddajah izražena med drugim že v Operativnem koledarju iz leta 1979 in utemeljena v letu 1980 s posebno prilogo, v predlogu za spremembo programske sheme za oddajno področje deželnega studia za Koroško v letu 1984, osebno pa so naši predstavniki izražali to zahtevo na vseh merodajnih mestih ob razgovorih z zveznimi kanclerji, z deželno vlado ter z vodstvom ORF.

V zadnjih letih se v radijskem programu koroškega deželnega studia povečuje razlika ponudbe med nemškimi in slovenskimi oddajami. Razvoj oddaj v nemškem jeziku doživlja ustrezno ekspanzijo, dočim ostaja slovenski radio v bistvu tako po obsegu kot po organizacijski strukturi že nad 40 let v dosedanjem uokvirjenem merilu. V tem se kaže neenakopraven razvoj obeh jezikovnih področij deželnega studia.

Analiza ankete iz leta 1986 kaže, da zanimanje za slovenske oddaje med poslušalci raste, razvoj pa mu ne sledi.

● Tudi iz teh vzrokov je upravičena naša zahteva po celodnevem radijskem programu v slovenskem jeziku.

● Regionalizacija TV-mreže nudi vse možnosti za uvedbo programa v slovenskem jeziku. Ob tem bi bilo treba upoštevati tako želje slovenske narodne skupnosti kot tudi njene duhovne potence in organizacijske sposobnosti za oblikovanje takega programa.

● V demokratični družbi naj ima narodna skupnost vse možnosti sprejemanja TV-programa svojega matičnega naroda.

Ob tem se ne sklicujemo samo na naše že tolikokrat citirane demokratične pravice, temveč se zgledujemo tudi pri sosedih kot n. pr. pri tovrstnih možnostih madžarske in italijanske narodne skupnosti v Sloveniji, pri Slovencih v Italiji, pri Retoromanih v Švici in ne nazadnje na urede v Južnem Tirolskem.

Celovec, 27. 3. 1987

Na predlog starega odbora so bili na občnem zboru Slovenske prosvetne zveze izvoljeni v odbore sledeči prosvetni aktivisti:

Predsedstvo:

Tomaž Ogris (predsednik)
dr. Gustav Brumnik (1. podpredsednik)
Hanzi Weiss (2. podpredsednik)
dr. Janko Malle (tajnik)
Mira Šmid (blagajničarka)

Upravni odbor:

Franci Černut (Loče), Teodor Domej (Celovec), Hanzi Dragašnik (Kostanje), Jožica Druml (Ziljska Bistrica), mag. Marjan Gallob (Brnca), Joško Hudl (Pliberk), Sonja Kakl (Vrba), Miha Kap (Škocijan), Hanzi Kežar (Šentvid v Podjuni), Andrej Kokot (Celovec), Bernardka Komar-Cvelj (Dobrla vas), Gregej Kristof (Šmihel), Marija Kristof (Žvabek), Franc Kvežnik (Pliberk), mag. Mirko Laussegger (Slovenji Plajberk), dr. Joža Messner (Celovec), Cilka Miškulnik (Bilčevs), Albert Močnik (Šmihel), dr. Helga Mračnikar (Celovec), Erika Muri (Kotmara vas), Franci Polcer (Šentprimoz), Simona Rovšek (Škofiče), Ivica Štern (Šentipiš), Slavko Štiker (Šentjakob v Rožu), Miha Travnik (Železna Kapla), Eda Velik (Sele Kot), Roman Verdel (Borovlje), Matevž Wakounig (Bistrica v Rožu), dr. Mirko Wakounig (Celovec), Nužej Wieser (Radiše), Bertl Wutej (Šentprimoz)

Nadzorni odbor:

Franc Lipuš (Žitara vas), Jurij Mak (Sele Kot), Joži Mečina (Šentilj), mag. Maja Millionig-Kupper (Struga-Svetna vas), Folti Pavlič (Hodiše), Stanko Wrulich (Radiše), dr. Franci Zwitter (Celovec).

Portoroška nagrada za novelo

Rudi Šeligo:

„Hleb“

Pravzaprav do vrat sobe, tako da je pritisnil na kljuko, z nogo odsunil vrata in se naglo in brezimno, s človeško nečloveškim grčastim lesom v sklepih hoje izgubil v temni dolžini hodnika.

Notri v nesramno razkošni in snažni in skoraj samo beli in prostrani sobi je bilo potem njegovo telo s kapo na glavi dolgo vrženo v premehki fotelj leseno in brezlično kot dodatni kos pohištva. Kámniti čas je presegal beli služabnik s hrano na posrebnem pladnju in oba kosa pohištva razdvojil – pa čeprav neuspešno; saj je razdvojeni mož s kapo že v istem hipu, ko se je postavil na noge, tudi že zapustil sobo.

V topo vročinskih blodnjah po mestnem tlaku je oni gledal, ne nehno v nekakšno sedanjo preteklost pehani, trdo, zemeljsko, z neomajnim spreje-

manjem zemeljske težnosti v svoje ude stopal v brezciljna prostora avenij in se prepuščal reki puhteče množice, drugi pa je senčnato, nekako lažno pričujoč lebdel zraven, ne da bi odtrgal, ne da bi prvega vsaj za hip pustil samega, vsaj za nekaj svetlobnih ali sanjskih hipov odrlel nad visoke strehe hiš ali krošnje kostanjevih dreves, kaj šele da bi prerezal neznošno bližino razlike za zmeraj in spočel novo pot svojega življenja. Tako v tej bližnji razdalji ni bilo nobene netiva, ki bi vnelo vsaj uvod v začudenje, kako je prestolnica v njegovi devetletni noči postala valujoče velemesto, osončeno in s pomladnimi vetrovi razgibano, kot še en otok svetlih obal, v katere da plivkajo valovi sanj vsega človeštva in tudi njegovega bivšega srca, ki je bilo v službi teh sanj in obal in Oktobra.

Z nekaj sivih stavb so vihrale zastave, rdeče in trobojniške, pljuskal je val uresničenih sanj v zarjavele tečaje visokih dveri, da so se ven in ven odpirale in ječale. Veter, ki je plapolal z barvami zastav pod nebo, v vse štiri temeljne strani sveta, v planjave nedosežnega tam zgoraj, v veje brestov in kostanjev, v njih šelesteče in poševkavajoče se liste, v korenine šumenja dreves, v hranljivi humus nove rasti, je razigraval pordela lica tam pod zastavami in transparenti zmagoslavni sporočil, poplesaval z očmi ljudstva in delal vragolije brzine in večsmernih naletov v lase človeštva po široki aveniji zanosne prestolnice.

Brez samozdržitve sta ga tok vetrov in energija množic nosila kot pridvignjenega po valovih zanosov, morju sonca in omamnih vonjavah svetov. Zdaj je videl kako prometa, ki mu je prihajala nasproti, zdaj je pozorno spremljal težka vozila, ki so se oddaljevala. Na kesonih kamionov, na podolgovatih telesih tramvajev so se bleščale rdeče črke kot bitja

z lastno substanco, kot da mogoče niso samo zato na svetu, da se povezujejo v zloge in potem v govorljive besede, besede poleta, volje do novih zmag in besede imen zmagovalnih vojskovodij.

Tudi na vzporedni prometni žili bobnenje vetrovnega zanosov, sapa dejavne množice ni nič pojenjala. Tu je bila še celo pihalna godba na rdeče pobarvanem kamionu, da so se praznični vzkliki krilovk, gozdnih rogov in tub podeseterjali.

Spustil se je po strmini, ki se spušča k sotočju obeh velikih rek. Sonce je že zašlo in mrak je pričel zasipavati zenice, ko so ga nenadoma tam notri v žrelu pogleda, v srcu videnja zapekle ostre bele črke, naslikane na koritu kamiona, ki se je počasi pomikal mimo in navzdol. V hipu je obstal zdrt v granitne kocke tlaka, da je telo zgoraj zacepetalo v krču mišic, ko se mu je sežgal vid od snopa žarečih žic, ki so sikale iz strašnih belih črk težkega vozila.

Dan je sunkoma, kot spodsekana veja z vso vetrovno, sončno in bobnečo težo treščil v vlažni večer, in ta, ki je videl strašno velikost belih črk, se je skozi valeče se kosme sprožene noči sknil navzdol, v že blatna tla v bližini reke, in navzdol vase, in je ugledal onega, ki je bil opazovan in je vsa leta brez tožbe, brez klika na pomoč, mogoče celo brez vzdihov – še celo Tam, v tajgi, med ledom in komarji – prenašal muke po Hidri odrešitve zaseženega življenja, da ga je mogel oni zgoraj znošno opazovati, meriti in tehtati –, ugledal ga je zdaj v grozni ljubezni, padel je vanj, v neskončno in strašno združitev, da so se verige, ki so varovale razliko, sesule v prah, da se je reka življenja podzemeljsko razlila čez razliko in razdaljo, ki je hranila preživetje, da so se ključki in zapornice stopile v prah kot v dotiku obločnice kozmičnih energij.

(se nadaljuje)

Datum	Kraj	PRIREEDITVE	Prireditelj
Od četrta 2. 4. do nedelje 5. 4.	sejmišče Celovec	KULTURAMA 87 Kulturna ponudba pri sejmju „Prosti čas 87“ Pripravil: Heinz Goll, sodelujejo: Drago Drušković, Aleana Vogelink, Jasna Kneš...	
Petek 3. 4.	avla slovenske gimnazije	KONTAKTNA LEČA 16.00 Dokumentarni film (Martin Posch in Hannes Dolzer – 18.00 Ermittlung (Peter Weiss) 19.00 Karin Mairitsch & Sonja Mstestner (lit. branje) – 19.30 Andreja Močilnik (klavir) – 20.00 Jani Oswald (banje) – 21.00 Brui.	Organizacijski komite
Sobota 4. 4. 20.00	avla ljudske šole v Bilčovsu	„NAŠA VIGRED“ – koncert Sodelujejo: mladinski, mešani in moški pevski zbor, otroci, instrumentalisti, solisti	Slovensko prosvetno društvo Bilka
Sobota 4. 4. 14.00	pri Črčju na Blatu	OBREZOVANJE SADJA dipl. inž. Franc Lomberger iz Maribora nato predavanje o gojitvi sadja	Skupnost južnokoroških kmetov in EL-Pliberk

Sobota 4. 4. 19.30	farna dvorana v Železni Kapli	SEN KRESNE NOČI (W. Shakespeare) igralci SPD Zarja, režija: Polde Zunder V okviru 80-letnice društva	Slovensko prosvetno društvo Zarja
Od sobote 4. 4. do sobote 11. 4.	Kat. dom prosvete Tinje	KOROŠKI SLOVENC VČERAJ IN DANES dr. Karl Hürten, Martin Pandel in skupina referentov	Kat. dom prosvete Tinje
Nedelja 5. 4. 9.00 po maši	pri Foltu v Slovenem Plajberku	GUGALNIK igralci SPD Radiše	Slovensko prosvetno društvo Vrtača
Nedelja 5. 4. 14.30	pri Cingelcu na Trati Glinje	GUGALNIK igralci SPD Radiše	Slovensko prosvetno društvo Borovlje
Nedelja 5. 4. 11.00	farna dvorana v Selah	DEBELA REPA (Lipuš Titelbach) lutkovna skupina iz Horjula	Katoliško prosvetno društvo Planina
Nedelja 5. 4. 13.00	v Šentjakobu	FINALE NAMIZNOTENŠKEGA TURNIRJA	Katoliška mladina
Od poned. 6. 4. do petka 10. 4.	Univerza Celovec in druge	„SREDNJA AMERIKA IN MI“ Predavanja in razprave	Univerza Celovec in OIE in Visokošolska zveza
Od poned. 6. 4. do petka 10. 4.	Univerza Celovec	SIMPOZIJ – LITERATURA IN VOJNA o avstrijski literaturi in prvi svetovni vojni 40 referentov	Germanistični inštitut
Četrtek 9. 4. 19.30	Mladinski dom Celovec	REDNI OBČNI ZBOR kulturni spored oblikujeta brata Zupan iz Tržiča	Slovensko planinsko društvo Celovec
Petek 10. 4. 11.00	javni studio ORF Celovec	KONCERT ZA VIOLINO IN KLAVIR Michael Grube (violina) iz ZRN, Igor Dekleva (piano) iz Slovenije Iz sporeda: Tartini, Schubert, Srebotnjak, Mihečič, Satasate idr.	Krščanska kulturna zveza
Sobota 11. 4. 19.30	kulturni dom na Brnci	NENAVADEN DOGODEK (Carlo Goldoni) Režija: Slavica Kropinik; scena: Janez Debevc; nastopajo domači igralci	Slovensko prosvetno društvo Dobrač na Brnci
Sreda 15. 4.	Titov dom na Ravnah	EVA SE BO RODILA JUTRI (Luigi Candoni) igra skupina dunajskih študentov, režija Rudi Vouk, mentor Franci Končan.	
Ponedeljek 20. 4. 19.30	farna dvorana v Šmihelu	SCAPINOVE ZVILJACE (Moliere) igralska skupina KPD Šmihel, režija Micka Opetnik	
Petek 24. 4. 19.00	avla slovenske gimnazije	NENAVADEN DOGODEK (Carlo Goldoni) Režija: Slavica Kropinik, scena: Janez Debevc nastopajo igralci SPD Dobrač na Brnci	Zvezna gimnazija za Slovence v Celovcu

15. Globaški kulturni teden

od 22. marca do 5. aprila 1987

sobota 4. april ob 14.30	farna dvorana v Globasnici	Lutkovna predstava „IGRA ZA OBLAKE“ , režija Stefan Merkač, nastopajo lutkarji iz Šmihela
nedelja 5. april ob 14.30	gostilna Šoštar	SREČANJE MOŠKIH PEVSKIH ZBOROV IZ PODJUNE – Nastopajo: MoPZ „Foltej Hartman“, Pliberk; MoPZ SPD „Trta“, Žitara vas; MoPZ „Vinko Poljanec“, Škocijan; MoPZ „F. L. Lesičjak“, Šteben; Vokalni kvintet Št. Lipš; Globaški puebi

RAZSTAVE

do 12. 4.	Mestno gledališče Celovec	AKVARELI IN GVAŠI ZORKE L. WEISS	Mestno gledališče Celovec in Umetnostno društvo za Koroško
Tinje		RAZSTAVA DEL WALTERJA KROBATHA (slike – grafike)	Katoliški dom prosvete Tinje
Kulturna taberna Pri Jokinu		RAZSTAVA OTROŠKIH RISB	Kulturno društvo Pri Jokinu, Celovec

Izleti

Zveza koroških partizanov vabi na enodnevni izlet z letalom v Beograd
dne 16. 5. 1987.

Odhod z letališča Brnik ob 6.30 uri

Povratak na letališče ob 19.00 uri

Ogledali si bomo Hišo cvetja in več drugih zanimivosti Beograda.

Cena izleta 1.000 šil.

(v ceni je vključen polet z avionom, vožnje z avtobusom po Beogradu, in kosilo).

Za prevoz do letališča Brnik in nazaj mora poskrbeti vsak sam.

Prijave in vplačila sprejema do 8. aprila Zveza koroških partizanov ali Zveza slo-

venskih organizacij (Milka Kokot), Tarviserstr. 16, 9020 Celovec.

Prijava brez vplačila ni veljavna.

Sodišče raziskuje nepravilnosti v PoBo

Prejšnji teden je Koroško deželno sodišče izdalo zaporni nalog za bivšega poslovođa Posojilnice Borovlje Floriana Dovjaka, za bivšega nameščena Johana Uznika ter za podjetnika Herberta Köcka iz Liebenfelsa. Sodišče je ukazalo preiskovalni zapor, ker je obstajala nevarnost dogovarjanja in drugih vzrokov v zadevi kreditov podjetnika Köcka. Za preiskovalno sodišče so se sumi glede nekorektnosti v zvezi z milijonskimi krediti tako zgostili, da se je odločilo za ta korak. Gre za sum pomevanja in težke goljufije. Državni tožilec (dr. Harald Bacher) še naprej raziskuje, informiranje javnosti pa je ustavil, dokler zadeve ne bodo bolj razčiščene.

Čeprav obseg nepravilnosti še ni znan in bodo preiskave verjetno trajale nekaj mesecev, morda pa tudi precej dalj, je jasno, da gre za napake, ki so se dogajale v letih med 1982 in 1985. Od 10. aprila 1986 naprej vodi Posojilnico Borovlje nov odbor. Že v teku zadnjega leta pa je intenzivno delovala tudi revizija Zveze slovenskih zadrug, ki je ugotovila, da sta omenjena nameščena ravnala vsaj grobo malomarno. „Revizija je menila, da morata poslovođa odstopiti,

kar sta nato tudi storila. Pri nadaljnjih kontrolah se je izkazalo, da so bili kršeni veljavni zakoni, nakar sta bila poslovođa takoj odpuščena. Revizija je prijavila zadevo državnemu tožilstvu, ki je začelo s preiskavo“, je o tej zadevi dejal dipl. trg. Joza Habernik, ki je pri zvezi odgovoren za informiranje tiska.

Državno tožilstvo je raziskovalo od novembra 1986 naprej, v začetku februarja pa je prejelo od boroveljskega odbora še sporočilo, da med drugim sumijo o goljufiji proti neznanim storilcem. Prejšnji teden je imelo državno tožilstvo v rokah po svojem mnenju že toliko dokazov, da so opravili aretacije.

Varčevalcem se ni treba bati

Če se v zvezi s temi težavami nekateri vlagatelji bojijo posledic, zagotavljajo pri bančni hiši, da nihče od varčevalcev ali drugih klientov ne bo utrpel nikakršne škode. Tudi pri bančni tajnosti ni nikakršnih sprememb. Isto velja za ostale posojilnice, ki poslujejo korektno in prizadevno. „V Posojilnici Borovlje so se z imenovanjem novih poslovođij pod nadzorstvom Zveze slovenskih zadrug stvari v zadnjem času uredile

Železna Kapla: Optimistični izgledi za zdravilišča

Začetka leta 1986 je kapelški občinski svet soglasno sklenil, da sta ob slabi gospodarski situaciji kapelškega zdravilišča potrebni preureditev in izboljšanje ponudbe. Nato so na drugih sejah razpravljali o gradbenih spremembah, hkrati pa so začeli člani občinskega predstojništva tudi navezovati stike s socialnimi zavarovalnicami, da bi le-te usmerjale bolne na zdravljenje v Železno Kaplo – česar doslej niso počele, kar pa je tudi bistveno prispevalo k vsakoletnemu finančnemu primanjkljaju zdravilišča (letno več kot milijon šilingov).

Na zadnji občinski seji pa je poročal župan Haller, da so ustvarili predpogoje za ustrezne pogodbe, da pa le-te še niso podpisane, saj konkretnih rezultatov – še ni mogoče prikazati, ko pa se zdravilišče šele urejuje. Na mizi pa so že znanstveni izvidi, ki zagotavljajo, da bo ponudba ustrežna, da bo kapelško zdravilišče konkurenčno in da bo – tako upa tudi občinski svet – imelo končno tudi gospodarske uspehe.

Na zadnji seji občinskega sveta so odborniki prav tako soglasno sklenili, kateremu podjetju bodo poverili to ali ono gradbeno in inštalacijsko delo. Med temi podjetji pa je tudi več domačih, kar je zelo razveseljuje. V razpravi je bilo tudi dosti govora o

tem, da je za ureditev treba zagotoviti ustrezno strokovno kontrolo, za poslovanje samo pa potem tudi kvalificirano vodstvo zdravilišča.

Pa še o načinu financiranja: novi projekt (prezidave in inštalacije) bo stal skupno približno 6,3 milijona, dejanskih stroškov pa bo 5,5 milijona, saj bo občinski gradbeni oddelek del celotnih del lahko opravil sam. Heilquellens Ges.m.b.H. se bo udeležila z 1,7 milijona, iz tako imenovane rezervnega fonda „Carinthie“ in istega fonda za gradnjo zdravilišč pa bodo dobili vsega 740.000 šilingov. Tako ostaja odprtih 2,6 milijona, ki pa jih bodo krili s finančno pomočjo dežele oz. iz ustreznih zveznih in deželnih skladov za turizem. Projekt upajo dokončati že do srede junija tega leta.

Premiera lutkarjev v Šmihelu:

Igra za otroke in oblake

Gotovo je bilo le naključje, da so se v nedeljo ob premieri lutkarjev KPD Šmihel pri Pliberku, ki so uprizorili zgodbo Borisa Novaka „Nebesno gledališče“, zbrali nad Podjuno oblake, ki so vsipali na zemljo tolste snežinke, pa čeprav smo v noči poprej predstavili naše ure že na poletni čas. Ta ples snežink na prostem pa je bil neke vrste prispodoba za ples balončkov, s katerimi so šmihelski lutkarji v topli dvorani ponazarjali oblake – malega, radovednega oblaka „novorojenčka“, pa tudi tiste grde, zlobne oblake, ki ljudem napravijo vedno spet toliko škode, če prinašajo točo ali pa iz njih švigajo strele, ki so zanetile svoj taborni ogenj že na prenekateri strehi naših domačij.

Sama zgodba je sicer zelo lahka, nič kaj globoka, nič kaj zahtevna, toda kljub

temu ima opazovalec vtis, da je v nekaterih sekvencah, ki so jih lutkarji v režiji Stefana Merkača zares dobro izdelali, kot nalašč prirojena za svojo publiko. Otročki so se prav ob „pričaranih“ modelih starih letal, ki so komaj še „brčali“ na nebu in drugih podobnih vložkih tudi na vsa usta smejali, da, celo razkošno režali. S temi smešnimi vrinki pa so igralci pritegnili pozornost otrok tudi za ostali del igre, tako da jih je zmotila le nekoliko prestrašno prikazana scena, ko toča in strela „divjata“ nad vasio in terjata svoje žrtve.

Sicer pa so otroci z vneto spremljali pohod mladega oblaka (Angelika Mlinar) po nebu, ki si je tako zelo želel videti obzorje, kar pa je naposled za Modro goro spoznal kot „novo odkritje“, ki nikakor ne predstavlja konec sveta, temveč odpira nova obzorja, ... To sicer ni nič kaj nov nauk, nič kaj prepričljiv argument za kvaliteto igrice, kljub temu pa nikakor ne velja sklepati zavoljo vsebine komada o pripravljenosti, požrtvovalnosti igralcev. Res, da pri premieri še ta ali oni stavek ni bil čisto razločen, toda pri mladem „moštvu“ je vsakoraj treba upoštevati ob prvem javnem nastopu nekaj treme – in to še pred najzanimivejšo publiko, pred otroci. In prav vneto lutkarjev, s katero so po predstavi poizvedovali o svojih morebitnih napakah, dokazuje, da so voljni svojo igrice izpopolniti – to pa je lahko samo v veselje otrok.

-ma

(Igrali so: Krista Jernej, Andi Kristof, Niko Kristof, Peter Krivograd, Angelika Mlinar, Lidija Reinwald, Pepej Trap, na kitari pa je spremljala Olga Kušej).

in obrnile na bolje“, pravi v tej zvezi Habernik.

„V interesu slovenske narodne skupnosti je, da se te stvari v Borovljah korektno in pošteno raziščejo, da se ponovno ustvari zaupanje v slovensko zadrugništvo, ki je s poročenjem koroškega časopisja utrpelo veliko škodo. Še posebej pa je treba poudariti, da je velika večina naših zadrugnikov vedno delala vestno in da si zasluži vse naše zaupanje“ je v tej zvezi dejal predsednik ZSO Feliks Wieser v razgovoru z našim listom.

Loga vas

V Logi vasi je pred nedavnim obhajal svoj 80. življenjski jubilej Pavel Jelitsch, mož, ki mu, po njegovih aktivnostih, teh let skoraj ni mogoče prisoditi. Še vedno se vozi z mopedom, pozimi keglja na ledu, je aktiven pri gasilcih, v cerkvi pa pobira „ofer“ in je velika pomoč logavaškemu župniku dekanu Martinu Hotimitzu. Torej po fizičnih sposobnostih pri teh letih – izreden mož.

Poleti leta 1944 je bil pri Jelitschu na dopustu kot nemški vojak (Slovenci iz bivše Jugoslavije, ki so bili prisiljeni služiti nemško vojsko, niso smeli na dopust domov, da ne bi odšli v partizane, pač pa so smeli opraviti svoj dopust na Koroškem in to severno od Drave) po vojni znani slovenski partizanski pesnik Miha Klinar. Ker se je odločil, da gre v partizane, je dopust pri Jelitschu izbral in ob pomoči sošolca iz Rožeka uresničil to namero.

Loga vas je torej tudi v primeru Klinarja igrala pomembno vlogo, podobno kot pri Prežihovem Vorancu, ki se je ob nevspešnosti rad zatekal v to vas. Pavlu Jelitschu ob njegovem jubileju iskreno čestitamo z željo, da bi bil še dolga leta čil in zdrav in še naprej poln življenjske volje.

O gorskem imenu Hum/Humberg

V prispevku prof. Antona Feiniga v Slovenskem vestniku z naslovom „Arihava peč – nekaj spominov na dr. Pušnika“ (9. januarja 1987), bi imel glede Pušnikove razlage imena Humberh pripombo, da to ime nima nobene zveze z humberškim (Hollenburg) lastništvom.

Ime Hump(e)rh je samo v nemščino prevedeno ime za hrib Hum/Humberg, kateremu tudi pravijo Hum(e)c. Ta hrib je kakšnih 200 metrov severno od planinske postojanke Koče nad Arihovo pečjo (1084 m) na Bleščici in je visok približno 1100 metrov.

Referat za gorsko momenclaturo
pri SPD Celovec

Zveza koroških partizanov
sporoča,
da so prijave za

potovanje po Balkanu

(od 4. 5. do 13. 5.)

možne še do 10. aprila.

Vsak potrebuje veljavni
potni list in tri slike.

Cena 7000 šil. Prijave: ZKP,

Tarviser Str. 16, 9020; in tov.

Logar pri potovalnem uradu

CARTRANS (0 42 22/56 64 9).

FREIZEIT

1987

cilj sejma
za vse

2.-5. APRILA

SEMENJ ZA KONZUMNO BLAGO
HOBBY, DOPUST, POTOVANJA,
OBlikOVANJE AKTIVNIH POČITNIC,
TEKMOVANJA, INTERNACIONALNA
UDELEŽBA TER POČITNICE IN MODE

MESSESTADT
KLAGENFURT

Uspešen začetek „Kontaktne leče 87“

Dijaški mladini, ki letos spet organizira mladinski kulturni festival „Kontaktne leče 87“, ki v teh dneh poteka v prostorih Zvezne gimnazije za Slovence v Celovcu, je treba izreči vse priznanje. V prvi vrsti za iskreno prizadevanje za zblizanje mladine obeh narodnosti v naši deželi, drugič pa za zdrav odnos do kulture.

Kot smo že poročali, je program letošnje „Kontaktne leče“ zelo obširen in kvaliteten. Razveseljivo je, da je mladim organizatorjem uspelo pridobiti k sodelovanju pisatelja Petra Turrinija (kar zaradi njegove popularnosti ni tako enostavna reč). Njegov nastop je bil tudi zagotovilo za uspeh prireditve, ne samo po številčni, ampak tudi po vsebinski plati, kajti doživeti večer s Turrinijem je velik kulturni užitek. Da je Turrini eden izmed največjih sodobnih avstrijskih pisateljev, ni treba posebej naglašati. Na prireditvi je bral odlomke iz svojega scenarija televizijske nadaljevanke, v kateri opisuje zgodovino avstrijskega delavstva in njihove socialne probleme, s katerimi

so se soočali, dalje ljubezenske pesmi in esej, v katerem zavzema svoje kritično stališče do turistične razprodaje Avstrije.

Tako se je Turrini predstavil z vsemi svojimi registri literarnega snovanja, s katerim buri duhove – ne le umetniške, temveč tudi politične, ker mu pač ni vseeno, kaj se pri nas dogaja na političnem področju. Kot tak pa je Turrini nekaterim čestokrat nadležen, saj hudo napada nemško nacionalne pojave in socialne krivice, ki jih izvajajo vladajoči sloji napram socialno šibkim plastem prebivalstva. Turrini ni le odlični pisatelj, ampak tudi izvrsten interpret svojih del in kajpada ognjevit govornik. Zato je tudi razgovor z občinstvom, ki je napolnilo avlo gimnazije, potekal v razburljivem vzdušju, saj pisatelj odgovarja odkrito in ne štedi s kritiko.

Glavna izpoved njegove kritike je šla na račun razprodaje Avstrije turistom, zlasti Nemcem. Le-tem se podrejšmo na vseh ravneh, celo njihovi mentaliteti, kar nas dela brez-

obrazne in plehke sužnje bogatih sosedov, je menil pisatelj. Turrini je izrazil tudi svoje razočaranje nad obiski na šolah, kjer doživlja neko nezainteresiranost mladine za družbene pojave, čeprav je po drugi strani prepričan, da je s primerno aktivnostjo mogoče marsikaj spremeniti. Zato je prepričan, da s svojim delom lahko prispeva k temu, da bi se stvari obrnile na bolje, da bi bile resnično demokratične in pravične.

Hoke-knjiga

Ljubitelji likovnih del koroškega slikarja Gisberta Hokeja imajo možnost dobiti knjigo s ciklom 24 barvnih reprodukcij del, ki jih je umetnik napravil lani v Toscani.

Razen tega je v Hokejevi knjigi, ki jo je založila Galerija B v Celovcu skupno s „Kärntner Druck- und Verlagsgesellschaft“, tudi objavljen dnevnik, ki ga je umetnik pisal v Toscani. Spodbudno je – tako so povedali na predstavitvi – da je knjiga izšla brez podpore javnih sredstev. Na posnetku je Hoke prvi z desne.

Dober obisk pri Gorjancih

Otroški zbor

Nihče od domačih prosvetašev ni pričakoval tolikšnega obiska na vigradnem koncertu Slovenskega prosvetnega društva Gorjanci. Nad 200 obiskovalcev je minulo nedeljo v telovadnici nove ljudske šole prisluhnilo petju otroškega zborčka pod vodstvom Ušije Schellander, mladinske skupine in mešanega pevskega zbora, ki ju vodi mladi Joško Pack. Spored je poživila tudi mlada igralska skupina, ki je po navodilih Režike Iskra naštudirala igro „Strah“. Strahu (Hanzija Waschniga) se nobeden od ostalih igralcev (Darko Wakounig, Nadja Struger, Katja Ogris in Marion Luneschnik) ni bal. Prvič so nastopili tudi učenci kotmirške glasbene šole pod vodstvom profesorja Petrischka.

Z dobrim obiskom je publika po vsej verjetnosti izrazila zadovoljstvo, da se Kotmirčani resno bavijo s prosvetnim naraščanjem. Prav gotovo pa je marsikoga zanimal tudi nastop zbora z novim, domačim dirigentom, ki je odgovorno pevovodsko delo prevzel od Stanka Wrulicha, ki je bil prav tako med poslušalci.

Mešani pevski zbor

Koroška literarna pomlad

Zanimanje za slovensko koroško književnost raste, ne le pri nas na Koroškem, temveč v širšem slovenskem kulturnem prostoru in preko njega. Tudi v Avstriji in drugih deželah izhajajo ocene, predstavitve in celo knjige slovenskih koroških avtorjev.

Poleg Lipuša in Januša se uveljavljajo tudi drugi pisci. Pravkar je izšla zbirka pesmi Janka Ferka v štirih jezikih (nemškem, italijanskem, furlanskem in slovenskem). Za prevode sta poskrbela Hans Kitzmüller (italijanski) in Alessandro D'Ossualdo (furlanski). V zbirki gre za izbor pesmi, ki jih je Ferk izdal pri Mohorjevi oz. Založbi Obzorja. S tem je Ferk drugi pesnik naše narodne skupnosti, ki je prodril v romanski kulturni prostor (pred njim je izšla zbirka Januševih pesmi), seveda pa ima glavno zaslugo za ta uspeh Hans Kitzmüller, ki je znan prevajalec, organizator in pobudnik za tako plemenita dejanja, za zblizevanja kultur v prostoru Alpe-Jadran. Janku Ferku, k doseženemu uspehu čestitamo, prav tako mu čestitamo tudi k podelitvi nagrade ministrstva za pouk, ki mu jo je podelilo za njegovo prevajalsko delo.

Literarna priloga „Wiener Zeitung“ je pred kratkim izdala posebno literarno prilogo, v kateri objavlja prispevke o slovenski literaturi na Koroškem. Tu gre za prispevke avtorjev večinskega naroda, ki v raznih člankih in esejih pišejo o tozadevni situaciji v naši deželi. Hans Giggacher, Johannes Strutz in drugi ocenjujejo položaj zelo kritično in pri tem razkrivajo pomanjkanje razumevanja večinskega naroda do slovenske besede umetnosti.

Marko Kravos v marčni številki Sodobnosti predstavlja šest mladih Mladjevcv – Janka Ferka, Majo Haderlap, Fabjana Hafnerja, Cvetko Lipuš, Franca Merkača in Janija Oswaldia. Kravos v uvodnem eseju opisuje generacije sodelavcev Mladja od začetka in s tem razvoj slovenske povojne literature na Koroškem in se ustavi pri najmlajših piscah te revije. Slednji so v Sodobnosti predstavljeni z izborom njihovih del, kar je skoraj že nekakšna mala antologija.

Literarni večer v Globasnici

Ustvarjalci Tone Partljič, Drago Jančar, France Forstnerič, Tone Kuntner ter igralca Polde Bibič in Evgen Car (z leve proti desni) so v okviru letošnjega kulturnega festivala nastopili na literarnem večeru v Globasnici. Pred številnim in pozornim občinstvom so imenovani pisatelji, večina jih je bila iz Maribora, brali iz svojih del, medtem ko je Polde Bibič recitiral odlomke iz Jančarjevega dela Briljantni valček in Prešernovo Zdravljico, Evgen Car pa iz Goldonijeve komedije Primorske zdrahe, prirejene v primorskem narečju.

Večer je zelo uspel, kar potrjuje, da je med našimi rojaki veliko zanimanja za slovensko pisano besedo.

Turrini bral v Gradcu

V ponedeljek 23. marca je v natrpano polni predavalnici A graške univerze bral koroški pisatelj, pesnik in dramatik, prijatelj koroških Slovencev Peter Turrini. Večer, ki se ga je udeležilo nad pet sto ljudi, je ob soprireditelstvu drugih študentskih organizacij organiziral Klub slovenskih študentov v Gradcu. Predsednik Peter Wuzella je pozdravil slovenske študente v slovenščini in ji s tem brez problemov priboril kosček javnosti.

Na „pestrem večeru“ kot je sam izjavil, je Turrini predstavil bogato pahljačo svojega ustvarjanja. Izpoveden je v najbolj različnih zvrsteh, v tankočutni pesmi prav tako kakor v groteskni drami. Prebral je spise o predsedniških volitvah in njenih posledicah, o razprodaji Avstrije nemškemu gostom, o sanjah delavske mladine v šestdesetih letih in njeni stvarnosti, o ljubezni, o burgetratu, o koroških Slovencih, pa še o čem.

Večer je bil prijeten, zabaven, vzburljiv, odprl je morda kakšno staro ali novo rano, vsekakor si je želeli več takih prireditev.

-amo

Prodajam Ford ORION

1600 GL, letnik 1983, centralno zaklepanje vrat, rjavometalik, radio (Kličite: sobota 04228/28283, ponedeljek – petek 04222/57088-42)

Prodajam hišo v Celovcu

1. nadstropje (190 m²) dozidano, pritličje (200 m²) je bilo doslej namenjeno podjetju, lahko pa se ga preuredi v stanovanje. Ponudbe na uredništvo Slovenskega vestnika pod šifro „Hiša v Celovcu“.

Emil Cesar

O Klinarjevem Mrtvem bataljonu prvi pesniški zbirki, nastali na Koroškem

Pobegnil pa je, ko so preživele skupinice borcev odhajale h koroškemu kmetom, naklonjenim narodnoosvobodilnemu boju; v trenutku torej, ko nadzor nad gibanjem posameznika skoraj ni bil mogoč. Kako so odkrili izdajo, pripoveduje Klinar ne brez upravičenega ogorčenja: „Svitalo se je, ko smo se umaknili s Kopajne. Naniki (Iličević), ki je delala za nas, smo svetovali zaradi Petrovega pobega, naj se umakne z nami. Rekla je, da se bo pripravila in prišla proti večeru za nami ali pa na OK Beljak, ki je bil na našem področju. Komaj smo bili nad robom gozda, ko je nekdo zagledal dolgo nemško kolono. Ni zavila v gozd. Odšla je na Kopajno in obkolila obe hiši. Med Nemci smo zagledali Petra. Kmalu so iz hiše prignali Naniko. Več nismo utegnili opazovati. Del nemške kolone se je usmeril proti gozdu.“ Toda borci Ziljske čete so se umaknili proti nekemu rovtu. Ker so Nemci odšli v nasprotno smer, so se ustavili v pastirski koči, da bi si odpočili; toda niti pol ure niso počivali, že so Nemci napadli koč.

V naslednjih dneh so se vsem izogibali. „Naš položaj je bil iz dneva v dan bolj obupen“, pripoveduje o tem brezupni Klinar. „Začelo nam je primanjkovati municije in seveda tudi hrane... Kuriti zaradi Nemcev nismo smeli. Imeli smo vsega skupaj samo dve odeji in komandirjev plašč. Zato smo spali tesno drug ob drugem in se tako ogrevali. Da bi ne bil za toploto nihče prikrasjen, smo se vrstili tako, da sta spala na koncu tisti, ki je moral na stražo in tisti, ki se je vrnil iz straže. Stražili smo vsi. Zaradi hudega mraza vsak po pol ure. Tako so minevali dnevi, nemškega pritiska pa še ni hotelo biti konec. Vse zveze z nadrejenim štabom so bile pretrgane. Kurirjev ni bilo. Zato se je naposled komisar odločil, da odrine s skupino do Solčave, kjer je imel najti štab odreda in kamor je prihajala tudi zavezniška pomoč. Bil je skrajni čas, da pridemo do zimske obleke, saj bi drugače ne mogli vzdržati na tako izpostavljenem mestu, kakršno je bilo naše operativno področje.“ Tako so po odhodu komisarjeve sku-

pine ostali na operativnem področju Ziljske čete le še komandir Lovro Blažin-Dušan, Jože Homan, Rudi Pertot, Stojan Ražem, neki Maks in Marjan Klinar-Miha. Ker se komisarjeva skupina ni vrnila, so se zaradi mraza, snega in lakote odločili, da se začasno umaknejo na Gorenjsko.

Zaradi izčrpanosti borcev in ostre zime je bil pohod čez Karavanke izredno težaven. Zahteval pa je tudi veliko previdnost. Naleteli so na sledove okovanih čevljev – to pa je vedno pomenilo dobro opremljeno nemško vojaško enoto – torej jih je na sedlu pričakovala zaseda, zato so se odločili za daljšo pot, mimo nekdanjega taborišča ter čez dva tisoč metrov visok greben zahodno od Kepe. Kljub naglici so v taborišču opazili razdejanje, ki so ga seboj pustili Nemci. Tudi o tem podrobneje izvem iz Klinarjevega zapisa: „Nemška kolona, ki je prišla z gorenjske strani, je zajela nekega ranjenega partizana. Vrača se po isti poti, mimogrede pa se ustavi ob polrazpadli koči v grapi. Ujetnika prive-

žejo k ognjišču, nato pa zažgo grmado drv. Tudi to kočjo zajame plamen in v njej zgori zajeti partizan pri živem telesu. Samo del suknjiča, ki ga je moral sleči in ki leži napol sežgan v snegu pred pogoriščem, priča, da so tu Nemci sežgali živega človeka.“ – Prenočili so na Belem polju, kjer je 30. novembra v eni izmed pastirskih koč nastala Klinarjeva pesem **Mrtvi bataljon**. Cesto v gornjesavsko dolino, železniško progo in Savo so prešli pri Hrušici, blizu kraja, kjer so Nemci 1942 ustrelili osemindeset talcev.

S tem pa težav ni bilo konec. Pred njimi je bil vzpon na Mežakljo, spust v dolino Radovne in nato spet vzpon na Pokljuko. Borci Ziljske čete so bili tretji dan na poti in brez hrane. Tolažili so se, da bodo jedli na Mežaklji, če bodo naleteli na partizane, prav gotovo pa v partizanski Radovni. Niso vedeli, da so Nemci septembra 1944 Radovno požgali, prebivalce – med njimi so bili celo dojenčki, majhni otroci in starčki – pa pobili. Požgana Radovna jih je prizadela. „Pogled na Radovno nam je izpil zadnje moči. Vlekli smo se čez dolino in se nismo zmenili za nekaj strelcev, ki so bili namenjeni nam,“ je končal opis svoje poti Klinar. V mehkelem snegu se jim je vdiral, zato je bil za vsak korak potreben velik napor.

Izčrpani so se vdali celo misli, da bi prenočili v snegu, vendar je komandir to preprečil s strelci iz brzostrelke. Prepričani, da jih je napadel sovražnik, so planili iz spanja in nato v dobri uri prispeli na Gorjuše. S tem jih je rešil smrti.

Klinar gradi pesmi na dokaj samosvoj, dokumentaren način: pogosto nas seznanja s krajem dogajanja, z dogajanjem in splošnim občutjem, ki je dogajanje spremljalo. Hkrati ohranjajo pesmi, zaradi pesnikove prisotnosti, tudi lastnosti lastne izpovedi. Tako odkrivamo v njih visoko nacionalno zavest, ki ga vodi v boj, socialno osveščenost in etično vrednost boja, zaradi česar prihaja do tehtnih spoznanj, lahko pa se prav zaradi tega misli polemično ali bojvniško zaostrijo. Tako mu je koča v grapi, ki mu je postala novi dom, ob vsej svoji skromnosti, simbol in dokaz visoke idejne pripravljenosti za vrnitev k človeku in človečnosti, kot jo je proklamiral tudi narodnoosvobodilni boj.

Vstopil sem vate kakor v svetišče in molil prastaro molitev, ki jo srce iz vekov v veke izreka, našo molitev, molitev v človeka... (Koča v grapi)

(dalje v prihodnji številki)

Naradni svet koroških Slovencev
Rat der Kärntner Slowenen

Währinger Ring 26
Tel.: (0 42 22) 7256/9

9020 Celovec/Klagenfurt

Zveza slovenskih organizacij
na Koroškem
Zentralverband slowenischer
Organisationen in Kärnten
Gastnergasse 101
Tel.: (0 42 22) 32 390

Datum: 1980-11-26
Revizija:

An das
BUNDESMINISTERIUM FÜR
UNTERRICHT UND KUNST
Minoritenplatz 5
1010 WIEN

Betrifft: Unbefriedigend geregelte Fragen des Pflichtschulwesens
im Zusammenhang mit dem Slowenischunterricht.

Der Rat der Kärntner Slowenen und der Zentralverband slowenischer Organisationen in Kärnten haben im Memorandum der Kärntner Slowenen vom 11. Oktober 1955 detailliert ihre Ansichten bezüglich der globalen Lösung der Schulfrage der Kärntner Slowenen auf Grundlage des Artikels 7 des Österreichischen Staatsvertrages dargelegt. Nach der Aufhebung der Verordnung der Provisorischen Kärntner Landesregierung vom 3. Oktober 1945 haben beide Organisationen ihre Ansichten zu diesem Schritt des Kärntner Landesschulrates im Memorandum zur Schulfrage vom 15.11.1958 festgehalten und die Aktionen umrissen, die zu diesem Schritt geführt hatten. Sie begründeten ihren Standpunkt noch vor dem Beschluß des Minderheitenschulgesetzes (BGBl. Nr. 101/1959), schlugen eine Wiederherstellung des Zustands auf Grundlage der Verordnung aus dem Jahre 1945 vor und regten in den darauf folgenden Eingaben verschiedene Zusatzmaßnahmen und Kompromisse an – so im Memorandum der Kärntner Slowenen anläßlich des 25. Jahrestages der Unterzeichnung des Österreichischen Staatsvertrages vom 14.5.1975, in den Arbeitspapieren und Gesprächen im Rahmen des Kontaktkomitees, im Brief beider zentralen Organisationen der Kärntner Slowenen an Bundeskanzler Dr. Bruno Kreisky vom 15.5.1979 sowie im Operationskalender vom 7.12.1979.

An dieser Stelle soll besonders betont werden, daß sich die heutige Eingabe auf die unbefriedigend geregelten Fragen des Pflichtschulwesens im Zusammenhang mit dem Slowenischunterricht beschränkt, daß wir aber gleichzeitig auf unserer Forderung nach einer weiteren höheren Schule, und zwar mit wirtschaftlicher Orientierung, entsprechend den Vorschlägen im Operationskalender, beharren.

Im Gegensatz zum österreichischen Schulsystem, das in den vergangenen zwei Jahrzehnten zweifellos Fortschritte gemacht hat, befindet sich das Minderheiten-Volksschulwesen faktisch auf dem Niveau des Jahres 1959.

Beide zentralen slowenischen Verbände sind nach wie vor der Meinung, daß die Schulverordnung der Provisorischen Kärntner Landesregierung vom 3. Oktober 1945 die beste für die Bevölkerung Südkärntens war und daß sie bei konsequenter Ausführung jene Ziele erreicht hätte, die ihr einvernehmlich von allen drei Gründungsparteien der zweiten österreichischen Republik gesetzt worden waren. Die Verordnung hatte auch einen bedeutenden Faktor bei den Verhandlungen um den Österreichischen Staatsvertrag dargestellt.

In zahlreichen Eingaben wurden vom Rat der Kärntner Slowenen und vom Zentralverband slowenischer Organisationen in Kärnten die offenen Fragen der slowenischen Volksgruppe im Bildungs- und Erziehungsbereich festgehalten. Erfaßt wurden: das Kindergartenwesen, die Ausbildung von Personal für zweisprachige Kindergärten, die Problematik der Pflichtschule sowie des polytechnischen Lehrganges, die Frage einer berufsbildenden höheren Schule, die Frage einer kontinuierlichen Fortbildung zweisprachiger Lehrkräfte sowie Fragen der wissenschaftlichen Auseinandersetzung mit Fragen des zweisprachigen Unterrichts auf Universitäten und anderen wissenschaftlichen Institutionen, die sich mit Didaktik und Methodik der Schule und der pädagogischen Arbeit beschäftigen.

Aus den angeführten Eingaben ist ersichtlich, daß sich die slowenische Volksgruppe mit dem Zustand nicht zufrieden geben kann und den Wunsch sowie die Forderung äußert, das für sie bestimmte Schulsystem an den allgemeinen österreichischen Standard anzugleichen bzw. es diesem zumindest anzunähern.

Zwei Maßnahmen haben in den letzten zwei Jahren die Situation des Slowenischen im Volksschulwesen verändert bzw. verschlechtert. So ist nach der Einführung der neuen Stundentafel für die zweisprachigen Schulen in Kärnten die Anzahl der Sprachstunden für den zweisprachigen Unterricht besonders stark zurückgegangen, vor allem im Vergleich zu den einsprachigen Schulen in Österreich, an denen die Zahl der Sprachstunden fast unverändert geblieben ist. Wir sind überzeugt, daß die österreichischen Schulbehörden diesen Schritt nicht gründlich überdacht haben. Deshalb können wir uns des Eindrucks nicht erwehren, daß sie bei dieser Maßnahme die besonderen Probleme des Minderheitenschulwesens in Kärnten und die Stellung des Slowenischen an den Volksschulen ungenügend berücksichtigt haben. Die Regelung bzw. Verordnung, die das Deutsche aufgrund seiner dominanten Stellung wohl kaum beeinträchtigen wird, weil es ja auch Unterrichtssprache in allen Schulstufen der Pflichtschule ist, verschlechtert wesentlich die Stellung des Slowenischen, das nirgends in Kärnten denselben Status besitzt.

Darum fordern die beiden zentralen Organisationen, daß die Schulbehörden ihren Standpunkt bezüglich der Sprachstunden revidieren und dieselbe Stundenanzahl für den zweisprachigen Unterricht wie im Schuljahr 1978/79 festsetzen. (...)

Im folgenden wollen wir uns auf Probleme beschränken, die im Bereich der Lehrbücher und Lehrbehelfe sowie des Pflichtschulwesens angesiedelt sind. (...)

Die zentralen Verbände der Kärntner Slowenen schlagen daher vor, hinsichtlich diesbezüglicher Bedürfnisse zuerst die Lehrer zu befragen, die aktiv im zweisprachigen Unterricht wirken. Anschließend sollen Arbeitsgemeinschaften von Lehrern an zweisprachigen Schulen in Kärnten mit der Ausarbeitung der benötigten Lehrhefte und -blätter beauftragt werden. Für das Verfassen der Lehrbücher, Lehrblätter und anderer Lehrbehelfe sollen die Lehrer besonders honoriert werden. Für die Vorbereitung der Lehrbücher, Lehrblätter und -behelfe für den zweisprachigen Unterricht bringen die Verfasser sicherlich dieselbe Energie auf, wie ihre Kollegen, die Lehrbücher, Lehrblätter und -behelfe für den einsprachigen Unterricht vorbereiten. Die letzteren erreichen durch die höhere Auflage jedoch eine entsprechende Entschädigung, was für die Ersteren nicht zutrifft.

Die beiden Organisationen waren von Lehrern an zweisprachigen Schulen wiederholt auf die Notwendigkeit aufmerksam gemacht worden, die Zahl der Kinder in den Klassen mit zweisprachigem Unterricht aus pädagogischen Gründen zu verringern, vor allem aber, um das Lehrziel zu erreichen. Deshalb unterbreiten der Rat der Kärntner Slowenen und der Zentralverband slowenischer Organisationen in Kärnten den Vorschlag, daß als Klassensüchlerhöchstzahl an zweisprachigen Volksschulen 24 Schüler bestimmt werden, als Untergrenze sollten 8 Schüler festgesetzt werden, Schulen, an denen zum zweisprachigen Unterricht ein hoher Prozentsatz der Schüler gemeldet ist, sind großteils niedrig organisiert und haben Abteilungsunterricht. Eine Teilung der Klassen bei der angeführten Schülerzahl würde den Lehrern zweifellos ermöglichen, sich intensiver mit den einzelnen Schülern zu beschäftigen und so bessere Unterrichtserfolge zu erzielen. (...)

Ein Klassenteilung bei 24 Schülern wird auch für den Slowenisch- und Deutschunterricht in den ersten drei oder zumindest zwei Klassen des Bundesgymnasiums für Slowenen in Klagenfurt zum Zweck der Vertiefung der Kenntnisse in beiden Landessprachen vorgeschlagen. Das wäre eine außerordentliche Maßnahme der Schulbehörden, die Realisierung des Vorschlages aber eine Förderungsmaßnahme für die Volksgruppe bedeuten.

Erneut möchten wir bei dieser Gelegenheit die Notwendigkeit der ständigen spezifischen Fortbildung der zweisprachigen Lehrer unterstreichen. (...)

Der Rat der Kärntner Slowenen und der Zentralverband slowenischer Organisationen in Kärnten betonen erneut, daß sie nach wie vor jene Regelung des Minderheitenschulwesens als die beste betrachten, die in der Verordnung der Provisorischen Kärntner Landesregierung vom 3. Oktober 1945 enthalten war. Ebenso bekräftigen sie erneut ihre Bereitschaft, loyal bei der Lösung aller offenen Schulfragen der Kärntner Slowenen im Sinne der bereits unterbreiteten Denkschriften und Petitionen mitzuwirken. Aus diesem Grund ersuchen sie die Bundes- und Landesschulbehörden um eine Aussprache über die aufgezeigten Probleme noch vor Ablauf dieses Jahres.

Z dejstvu proti podtikavanjem

ali kaj so predlagali
koroški Slovenci leta 1980?

Kaj so predlagali koroški Slovenci leta 1980 ministrstvu za pouk? To vprašanje se pojavi večkrat, odkar je v televizijski oddaji „Srečanja in konfrontacije“, 7. marca 1987, prof. Hugo Reinprecht slovenski mladini na Koroškem očital, da ne ve, kaj v šolskem vprašanju predlagajo zastopniki koroških Slovencev. Omenil je, da so Slovenci leta 1980 „uničujoče“ („vernichtend“) skritizirali dvojezično šolstvo, ki da je ostalo na ravni iz leta 1959. Iz njegovega prispevka je bilo razumeti, kot da bi osrednji organizaciji NSKS in ZSO tedaj celo sami predlagali ločevanje šolarjev po jezikovni pripadnosti.

Zato smo se odločili objaviti glavne točke tega 6 strani obsegajočega pisma. Vsak si naj sam ustvari mnenje; kdo uganja demagogijo, kdo govori neresnico in kdo resnico, bo tako najbolj razvidno. Komur pa so objavljeni izvečki še premalo, lahko v tajništvih ZSO in NSKS prebere celotno pismo.

Pismo je bilo protest proti
uradnemu kršenju predpisov

● Kdor vestno prebere pismo, vidi, da obe osrednji organizaciji niti z eno besedo ne predlagata ločevanja otrok po jezikovnih kriterijih v osnovnem šolstvu. Res pa je, da sta ostro kritizirali šolske oblasti zaradi (ne)razvoja dvojezičnega šolstva. Pismo je bilo napisano prav zato, da ponovno opozori na p o s l a b š a n p o l o ž a j s l o v e n š č i n e v dvojezičnem ljudskih šolah. Do tega pa je prišlo po u r a d n i poti!! Šolske oblasti so na novo porazdelile ure oz. predmetnik in prišlo je do močnega nazadovanja števila jezikovnih ur za dvojezični pouk; v drugem primeru pa otroci, ki so bili prijavljeni k dvojezičnemu pouku, pri ročnem delu niso bili deležni pouka v materinščini.

● Organizaciji sta v pismu predlagali tudi druge izboljšave za učinkovitejši dvojezični pouk, ki – kot vsak ve – zahteva od učiteljev posebnih naporov. Za dvojezične šole sta predlagali znižanje števila učencev v razredu. Šolske oblasti tedaj na te predloge niso odgovorile! O delitvi razreda je bilo govora le v zvezi z Zvezno gimnazijo za Slovence. Toda tudi tam nihče ni mislil na ločevanje otrok po jezikovni pripadnosti! Šlo je za delitev razredov z namenom, da se poglobi znanje učencev v obeh deželnih jezikih!

● Še večja pa postaja demagogija tistih, ki iz tega pisma razberejo željo koroških Slovencev po ločevanju šolarjev, ko preberemo, da sta ZSO in NSKS v pismu označili ureditev iz leta 1945 kot najboljšo!

Pismo
je
bilo
protest
proti
uradni
diskriminaciji

Lanske predsedniške volitve, ki so privedle do zmage Waldheima, niso zbudile pozornosti le v inozemstvu, temveč se je s problemom antisemitizma v Avstriji morala ukvarjati tudi politika, ki se krčevito trudi, da vsaj na zunanji korigira sliko Avstrije, ki je veljala za otok blaženih.

Ena izmed takih akcij je bila anketa, s katero naj bi dokazali, koliko je v Avstriji dejansko antisemitizma. Rezultati kažejo, da je še okoli 490.000 Avstrijcev, ki sodijo v kategorijo „skrajnega antisemitizma“, to je torej potencial tistih, ki onečajo židovska pokopališča, fizično napadajo državljane židovskega porekla, ali tako početje odobravajo, skratka tistih, ki se istovetijo z geslom, nedavno razposlanim raznim židovskim družinam: „Die Gaskammern waren viel zu klein, wir bauen größere, da kommt ihr hinein!“

1.610.000 Avstrijcev ima „pedsodke proti Židom“ – Ta potencial se da „ob pravem času“ hitro mobilizirati in naščuvati proti Židom.

Pretežni del avstrijskega prebivalstva, namreč 2.800.000, so uvrstili v kategorijo „indiferentnih“: to so očitno tisti, ki so leta 1938 „neprižadeto“ gledali, kako so na povelje tistih 490.000 in ob odobravanju 1.610.000 Avstrijcev morali Židje z zobnimi krtčkami čistiti pločnike, preden so jih natrpali na vlake, ki so odpeljali v

Tudi šahisti bodo igrali za pokal

Po dolgih letih se je Koroška šahovska zveza (KSV) odločila, da bo letos izvedla pokalno tekmovanje. Vsi koroški šahovski klubi (razen tistih, ki igrajo v tretjih razredih) se bodo udeležili tekmovanja. Ekipo bodo sestavljali 4 šahisti, igrali bodo po istih pravilih kot v prvenstvu. Ekipo, ki zmaga, se kvalificira za naslednje kolo. Prvo kolo bo 26. aprila, žrebanje parov pa bo še danes. Klubi so razporejeni v štiri skupine, slovenska kluba tekmuje v skupinah A in B.

Skupina A: Pošta, ATSV Wolfsberg, Sveče, Wolfsberger AC, Klagenfurt-Ost, Frantschach, Šentandraž, Velikovec, Semmelrock, Wietersdorf, SG Wolfsberg, SSK „Obir“, Hüttenberg, Eitweg, Toyota/Grießer.

Skupina B: Klagenfurter SV, Činovec, SCA Šentvid, ESV Šentvid, Althofen, Weitensfeld, Gospasveta, SG Tanner, Magistrat, ÖDK Celovec, SSZ Cartrans, Liebenfels, ESV Celovec, BSG Raiffeisen.

Dva dni pred zadnjim kolom v 1. razredu vse kaže, da pri Cartransu Ferm in Kolter ne bosta na razpolago v tekmi proti ASK Celovcu. Kljub temu računajo slovenski šahisti z zmago, pa čeprav je ASK na četrtem mestu lestvice. Tudi Kapelčani so izvrstno uvrščeni, saj so v predzadnjem kolu prvenstva premagali celo Gosposveto in se s tem povzpeli na 6. mesto!

SSK „Obir“ Železna Kapla – SK Gospasveta II 4,5:3,5

Polanšek – Pichler 1:0, Jammer – Breščak 1:0, Stoßner – Sommer 0:1, Weitzer – Wagner 0:1, Sitter – Stadler 0:1, Kristijan Wolte – Kogler 1:0, Hanscho – Ainetter remi, Harald Wolte – Nebler 1:0.

Pred zadnjim kolom:
Lestvica 1. razreda-vzhod

1. SG Wolfsberg II	10 8 1 1 71
2. SSZ Cartrans I	10 8 1 1 68,5
3. Gospasveta II	10 4 3 3 56,5
4. ASK Celovec III	10 6 1 3 56,5
5. WSG Wietersdorf II	10 5 1 4 55
6. SSK „Obir“ I	10 6 0 4 49,5
7. Wolfsberger AC II	10 4 2 4 48,5
8. ATUS Hüttenberg I	10 4 2 4 48
9. ESV Šentvid II	10 3 1 6 45
10. SK Wölfnitz I	10 2 3 5 42
11. ÖDK Celovec I	10 1 2 7 35,5
12. Celovec-vzhod II	10 0 1 9 24

Športne vesti

1. slovenski biljardni klub le tesno podlegel. Slovenski biljardisti so v prvem kolu tekmovanja za koroški pokal igrali z zelo težkim nasprotnikom: z moštvom Eintracht Ouschan, ki igra v koroški A-ligi (torej dva razreda višje od 1. SBK). Proti temu nasprotniku so se slovenski igralci zelo dobro odrezali, saj so po prvih tekmah igre na osmico (8-cr Ball) presenetljivo dosegli rezultat 4:4 – Gusti Serajnik in Marko Kristof sta zmagala vsak po dve tekmi. Odločale so tri dodatne tekme, ki sta jih pa Vinko Kušej in Marko Kristof zgubila. Kljub temu je bil to lep uspeh 1. SBK, ki bi se bil ob uspehu kvalificiral tudi za avstrijski pokal v Wörglu; izvrstna pa sta bila tudi rezultata Serajnika, ki je dvakrat premagal Kurta Schausa – 8. na lestvici.

Gusti Serajnik izpadel. Igralec 1. slovenskega biljardnega kluba Gusti Serajnik je v glavnem kolu prvenstva v igri 14/1 izpadel, pa čeprav je v prvi tekmi z dr. Truppejem (3. na lestvici) igral dolgo izenačeno, v zaključku tekme pa je podlegel. V drugi igri, v kateri bi mu bila lahko kljub temu še uspešna kvalifikacija za finale, pa je pod časovnim pritiskom (kot odbornika SAK ga je vleko seveda na pokalno tekmo) igral premalo koncentrirano, tako da je tudi to tekmo zgubil. S kvalifikacijo za glavno kolo pa si je kljub temu pridobil že 40 točk na rang lestvici, tako da je svoj prvotni cilj le dosegel.

Smučarsko turo preko Dachsteina organizira v petek 10. in soboto 11. aprila Slovensko planinsko društvo Celovec. Najprej bodo šli z vzpenjačo na Humerkogel (2700 m), nato pa peš preko ledenikov Schladminger in Hallstätter do kočice Simony-Hütte, od tod pa do Obertrauna ob Hallstattskem jezeru. Ob slabem vremenu bo tura preložena za dva tedna. Interesenti naj se javijo pri Lubotu Urbasu, telefon 04274/2211.

Športno srečanje slovenskih skavtov v Trstu med Gorico, Trstom in Koroško. Rezultati koroških skavtov: vlek vrvi (fantje 2., dekleta 1.), odbojka (fantje in dekleta 3.), košarka (fantje in dekleta 2.), tenis (fantje in dekleta 1.), šah (skupaj 1. mesto). Tako so koroški skavti skupno dosegli 18 točk in zaostali za prvim le za tri točke.

Pripravljalne tekme za nogometno prvenstvo. WAC – Pliherk 3:1 (gol za Pliherk: M. Hober), Klopjnik – Dobrla vas 0:4 (gole za Dobrla vas: Mišic, Marin, Prosen, Sadjak), Michelberg – Šmarjeta v R. 2:1 (gol za Šmarjeta: Bergmann), Kotmarar vas – Donau 6:1 (gole za Kotmarar vas: Moser 2, Begusch 2, Mrazek, Triebnig).

Antisemitizem v Avstriji

smer Theresienstadt, Auschwitz, Dachau, Mauthausen...

Zadnji podatek ankete, ki navaja 2.100.00 Avstrijcev je edini, na katerega bi uradna Avstrija lahko bila ponosna, ker zajema tiste, ki izražajo simpatije do židovskih sodržavljancev.

Relativnost take ankete pa je nakazal že Ernst Gehmacher, predstavnik imenovane skupine, ki je še pred nekaj meseci izjavil, da vsak raziskovalec javnega mnenja lahko zastavlja vprašanja tako, da so rezultati znani že pred izvedbo ankete. Zato torej ni čudno, da so anketo že dan po njeni predstavitvi takoj spravili v predale, javnosti pa predočili druge številke, namreč tiste v odstotkih, kar seveda daje drugo, lepšo sliko: in sicer je samo 7% prebivalstva nastrojenega antisemitsko, 23% „več ali manj“, 40% je indiferentnega, 30% pa ga je židovskim sodržavljancem naklonjenega.

Neglede na to, da je znani avstrijski sociolog Bernd Marin močno podvomil o serioznosti ankete, skuša Avstrija prepričati zlasti inozemstvo, da je zdaj znanstveno dokazano, da je antisemitizem pri nas le malenkosten, zato naj inozemstvo molči, Judje pa naj tiščijo gobec!

Le čemu se Avstrija potem tako krčevito prizadeva in počne v inozemstvu tako močno „Imagewerbung“, ko pa je menda vse tako lepo v redu?

fra-ter

Občni zbor KSŠŠ na Dunaju: Klub bo nadaljeval s pomlajenim moštvom

Slovenski študentje in študentke na Dunaju so pretekli petek izvolili nov odbor. Klub bo odslej vodil pomlajen kolektiv. Pretežen del razprave na občnem zboru je bil posvečen trenutno aktualni debati o vstopu v manjšinske sosvete, a tudi vprašanje o možnostih in potrebah novih smeri slovenskega mladinskega gibanja je zaposlovalo članstvo kluba.

Zadovoljni z dosedanjim delom...

Predsednik Peter Stern in tajnik Rudi Vouk sta v svojih poročilih podala pregled in oceno dela Kluba v pretekli poslovni dobi. V središču delovanja je bil boj za ohranitev skupne dvojezične šole na Koroškem. Poleg informacijske dejavnosti je klub prevzel tudi vlogo koodinatorja protestnih akcij na dunajskem terenu in s tem bistveno prispeval k izredno uspešni demonstraciji za skupno dvojezično šolo 31. januarja na Dunaju. V preteklem letu je tudi uspelo poglobiti sodelovanje z drugimi slovenskimi mladinskimi organizacijami; ravno tako je bilo zelo plodno vzdrževanje stikov in vsklajevanje (organizacijsko-aktivistične) dejavnosti s prijateljskimi (mladinskimi, študentskimi, manjšinskimi idr.) organizacijami na Dunaju.

...kljub nekaterim problemom

Brez težav po navadi ne gre. Tako sta Stern in Vouk izrazila svoje nezadovoljstvo nad pomanjkljivo politično diskusijo znotraj kluba, ter nad

ravnodušnostjo mnogih članov, ki so iz raznih razlogov premalo dejavni. Mnogi študentje pridejo ravnodušni že od doma – s Koroške, kjer jim slovenske organizacije in institucije (kot npr. slovenska gimnazija) dostikrat posredujejo vse premalo motivacije in zavesti. Posledice – nekritičnost, depolitizacija mladine in nezaupanje do naše narodnostne politike in njenih struktur – kajpada v glavnem prizadenejo spet iste, za mizerijo odgovorne organizacijske in izobraževalne strukture. Mnogi mlajši kolegi včasih tudi klub enačijo z ostalimi slovenskimi organizacijskimi strukturami; saj neprožnost in ozkost narodnostne politike delujeta tudi v klubu, ki se tako načelno in akcijsko (morda res preveč?) orientira po osrednjih organizacijah...

Predsednik Stern je dejal, da je verjetno ravno zaradi tega opaziti tudi v klubu neko zožitev razvojnih možnosti in iniciativnosti in da je tako stanje treba korigirati z večjo mobilizacijo članstva.

O težavah financiranja klubskega dela je spregovoril blagajnik Franci Smrtnik. Blagajno je prevzel pred

enim letom s finančnim primanjkljajem skorajda sedemdeset tisoč šilingov, s trdim varčevalnim programom pa mu je uspelo zmanjšati primanjkljaj na dvanajst tisoč. Največ izdatkov ima organizacija s fiksnimi stroški za vzdrževanje prostorov. Mnogo sredstev je šlo tudi za informacijsko in akcijsko dejavnost v zvezi s šolstvom, še najmanj pa za tajništvo, za potne ali reprezentativne stroške, kar so klubašci plačevali očitno z najcenejšo devizo: z idealizmom.

Spodbudne besede gostov

Občnemu zboru so kot gosti prisostvovali dr. Franci Zwitter ml. (ZSO), dipl. trg. Janko Urank (NSKS), Milan Koritnik (RK ZSMS), Tomaž Glazar (UK ZSMS), Romana Kanzian (KDZ), Susanne Hehenberger (KSV) in Andreas Pittler (SJ). Predstavnik osrednjih organizacij sta ocenila delo in vlogo KSŠŠ/D kot pozitivno in zgledno. Franci Zwitter – sam pred nekaj leti še član Kluba – je poudaril važnost angažiranja slovenskih študentov in študentk na dveh bistvenih področjih: na ravni študentskega gibanja za dosego več socialnih pravic študirajočih ter v boju za dosego narodnostnih pravic in enakopravnosti slovenske narodnostne skupnosti na Koroškem. Tudi princip dela v akcijski enotnosti, ki ga prakticirajo bodoči slovenski akademiki na Dunaju, da je pri tem zelo važen. Slovenske strukture na Koroškem bi se ob tem lahko še dosti naučile...

Janko Urank je v svojem nagovoru

navdušil z mnogimi anekdotami iz svojega študentskega življenja na Dunaju ter s tem v zvezi poudaril važnost neodvisnosti slovenske študentske organizacije. Le-ta naj samoumevno združuje prav vse, od levega pa do krščanskega tabora, predvsem

Novi odbor KSŠŠ/D:

Stanko Gregorič – predsednik
Stanko Bučovnik – podpredsednik
Sonja Wutte – tajnica
Saša Schlapper – tajnica
Franc Smrtnik – blagajnik
Pepe Starman – kult. referent
Rudi Vouk – časn. referent

Razširjeni odbor: Miro Pasterk, Janez Ressmann, Rudi Urban, Lidija Grilec, Kristijana Grilec, Andrej Leben, Vladimir Smrtnik, Sabina Zwitter, Gašper Ogris-Martič

Pregledniki: Peter Stern, Gabriel Wutti, Igor Schellander

pa naj zvesto goji antifašistični duh, ki je bil od nekdaj najvažnejši temelj. Ravno mladina naj bo v tem oziru danes vsem ostalim za zgled. Predstavnik Socialistične mladine in Komunistične študentske zveze pa sta izrazila vso solidarnost in nadaljnjo podporo v boju za ohranitev skupne dvojezične šole.

Sosvet ni odrešitev

Pretežni del razprave je bil posvečen vprašanju sosvetov in namenu NSKS imenovati svoje zastopnike

vanj. Klubaši so ostro kritizirali to odločitev ter izrazili svoje nezaupanje taki politiki in funkcionarjem, ki se mislijo ravno v času, ko nam gre za šolo, tako poceni prodati. Zwitter je s tem v zvezi povedal, da ZSO ni za brezpogojen vstop v sosvet. Urank se upravičeni kritiki ni mogel izmakniti, dejal pa je, da se osrednji organizaciji tudi v vprašanju sosveta v temeljih ne razhajata, čeprav imata v mnogih ozi-rih različna mnenja...

Diskusija je vsekakor pokazala, da predvsem mladina ni zadovoljna z marsikaterimi političnimi ukrepi in taktičnimi koraki obeh osrednjih organizacij. Povsem napačno bi torej bilo, če bi „glave“ osrednjih ravnale po svoje, saj bi se tako skoraj gotovo podale na pot, kateri mladina ne bi hotela več slediti. Na občnem zboru dunajskih slovenskih študentov in študentk je bilo opaziti mnogo razočaranja in nerazumevanja narodnostne politike, a tudi mnogo zanimanja in svobodnih energij za tozadevno angažiranost in uresničevanje skupnih nalog in doseganje nam vsem važnih ciljev. Narobe bi bilo, vse to spregledati...

I. Sch.

RADIO-TELEVIZIJA

AVSTRIJA 1

Petek, 3. 4.: 9.00 Poročila – 9.05 Živalski raji – 9.30 Ruščina – 10.00 Šolska oddaja: Oskrba s pitno vodo – 10.15 Šolska oddaja: Žid Jezus – 10.30 Biti resen je vse, angl. film – 12.00 Notranjepolitični report – 13.00 Poročila – 16.30 Am, dam, des – 17.05 Captain Future, utopična risanka – 17.30 Priglasila zlati – 17.55 Otrokom za lahko noč – 18.00 Silke iz Avstrije – 18.30 Mi – 19.00 Avstrija danes – 19.30 Čas v sliki – 20.15 Nerešeni kriminalni primeri – 21.20 Spomini na Heinza Conrada – 22.10 Spitting Image, satirična igra z lutkami – 22.35 Berlin Alexanderplatz – 23.35 Berlin Alexanderplatz, opazovanje snemanja – 0.20 Poročila.

Sobota, 4. 4.: 9.00 Poročila – 9.05 Angleščina – 9.35 Francoščina – 10.05 Ruščina – 10.35 Štirje v džipu, švicarski film – 12.10 Nočni studio – 13.10 Poročila – 14.20 Enajst let in en dan, nemški film – 15.55 Biblila za otroke – 16.00 Pinocchio, risanka – 16.26 Skrivnostno življenje v morju – 17.05 Športni ABC – 17.30 Mali vampir – 17.55 Otrokom za lahko noč – 18.00 Pregled sporeda – 18.25 Veselo v soboto – 19.00 Avstrija danes z aktualnim z južnega Tirolskega – 19.30 Čas v sliki – 19.55 Šport – 20.15 Stavimo, da... – 22.05 Reportaža o idolih nemške zabavne industrije – 22.50 Sumijo ga umora, angleški film – 0.15 Poročila.

Nedelja, 5. 4.: 11.00 Pogovor z novinarji – 12.00 Orientacije – 15.00 Sabotaža, ameriški film – 16.25 Fraggles – lutke – 16.50 Bravissimo – 17.40 Seniorski klub – 18.30 Mi – 18.50 Loto – 19.00 Silke iz Avstrije – 19.30 Čas v sliki – 19.50 Šport – 20.15 Argumenti – 21.50 Šport – 23.10 Priče časa – 0.15 Poročila.

Ponedeljek, 6. 4.: 9.00 Poročila – 9.05 Živalski raji – 9.30 Kuharsko omizje – 10.00 Šolska oddaja: zemeljsko olje – 10.15 Šolska oddaja: prometna vzgoja – 10.30 Argumenti – 12.30 Zeleni otok – 12.35 Risanka – 13.00 Poročila – 16.30 Am, dam, des – 17.05 Risanke Walt Disneya – 17.30 Pustolovska potovanja Jennifer – 17.55 Otrokom za lahko noč – 18.00 Silke iz Avstrije – 18.30 Mi – 19.00 Avstrija danes – 19.30 Čas v sliki – 20.15 Šport – 21.15 Miami Vice – 22.00 Takrat – 22.05 Obrazi kamene dobe – 22.50 Sem kot Othello, moje dnevno delo je za mano – 0.20 Poročila.

Torek, 7. 4.: 9.00 Poročila – 9.05 Živalski raji – 9.30 Angleščina – 10.00 Šolska oddaja: Tehnike likovne umetnosti – 10.15 Šolska oddaja: Harald med zmago in porazom – 10.30 Enajst let in en dan – 12.10 Šport – 13.00 Poročila – 16.30 Am, dam, des – 16.55 Mini čas v sliki –

17.05 Čebelica Maja – 17.30 Oddaja z miško – 17.55 Otrokom za lahko noč – 18.00 Silke iz Avstrije – 18.30 Mi – 19.00 Avstrija danes – 19.30 Čas v sliki – 20.15 Inozemske report – 21.15 Anno Domini – Boj mučencev, ameriški film – 22.40 Ameriška noč, francosko-italijanski film – 0.30 Poročila.

Sreda, 8. 4.: 9.00 Poročila – 9.05 Živalski raji – 9.30 Francoščina – 10.00 Šolska oddaja: Premog – 10.15 Šolska oddaja: Kako delamo radio? – 10.30 Naša mala farma – 11.20 Ob obalah Sredozemskega morja – 12.15 Inozemski report – 13.00 Poročila – 16.30 Lažni možiček – 16.55 Mini čas v sliki – 17.05 Perrine, risanka – 17.30 Obalni piloti – 17.55 Otrokom za lahko noč – 18.00 Silke iz Avstrije – 18.30 Mi – 19.00 Avstrija danes – 19.30 Čas v sliki – 20.15 Biljard z diamanti – 21.45 Na cestah San Francisca – 22.30 Takrat – 22.35 Šport – 0.00 Poročila.

Četrtek, 9. 4.: 9.00 Poročila – 9.05 Živalski raji – 9.30 Dežela in ljudje – 10.00 Šolska oddaja: Jakob najneznatnejši – 10.15 Šolska oddaja: Flashdance – 10.30 Sabotaža, ameriški film – 11.55 Ime mi je Drops – 12.15 Seniorski klub – 13.00 Poročila – 16.30 Am, dam, des – 16.55 Mini čas v sliki – 17.05 Pustolovščine miške, risanka – 17.15 Sedem svetovnih čudes – 17.30 Black Beauty – 17.55 Otrokom za lahko noč – 18.00 Silke iz Avstrije – 18.30 Mi – 19.00 Avstrija danes – 19.30 Čas v sliki – 20.15 Glasbeni senik, ljudski večer s Karlom Moikom – 21.50 1-2-x – 22.30 Čas obiska, štirje enodejanke Karla Mittererja – 0.20 Poročila.

AVSTRIJA 2

Petek, 3. 4.: 16.23 Takrat – 16.30 Hotel – 17.15 Milijonsko mesto v morju – 18.00 Tedenski obzornik – 18.30 Kung Fu – 19.30 Svoboda hočejo, torej, dajte jim železnico, dokumentacija – 21.15 Čas v sliki – 21.35 Kulturne vesti – 21.45 Šport – 22.15 Panika v brzovlaku – 23.40 Nerešeni kriminalni primeri – 23.45 Chicago 1930 – 0.30 Poročila.

Sobota, 4. 4.: 14.30 Takrat – 14.35 Pregled sporeda – 15.00 Vaša glasbena želja – 15.45 Konfrontacije in srečanja – 17.00 Ljuba družina – 17.45 Živali iščejo dom – 18.00 Pan-optikum – 18.25 Nogomet – 19.30 Čas v sliki – 19.55 Novo v znanosti – 20.15 Leopard, italijansko-francoski film – 22.50 Šport, svetovno prvenstvo v hokeju na ledu: Poljska – Avstrija – 0.10 Poročila.

Nedelja, 5. 4.: 9.00 Poročila – 9.05 Rdeči panter – 9.30 Hočejo svobodo, torej, dajte jim že-

leznico, dokumentacija – 10.30 Gala: „30 let oddaje Autofahrer unterwegs“ – 15.00 Športno popoldne – 16.45 Man & Music – 17.40 Mladinski program – 18.30 Okay – 19.30 Čas v sliki – 19.50 Zadeva za ljudskega odvjetnika – 20.15 Anno Domini, ameriški film – 22.30 Dinastija – 23.15 Mednarodni jazz – 0.15 Poročila.

Ponedeljek, 6. 4.: 17.25 Takrat – 17.30 Fizika II – 18.00 Lindenstraße – 18.30 Kung Fu – 19.30 Čas v sliki – 20.15 Mozart in Meisel – 21.35 Kulturne vesti – 21.45 Šiling – 22.05 Modro z neba, sovjetski film – 23.35 Številka šest – 0.25 Poročila.

Torek, 7. 4.: 15.40 Iz parlamenta – 16.55 Takrat – 17.00 Šolska oddaja: O velikonočnih navadah – 17.15 Šolska oddaja: Žid Jezus – 17.30 Orientacije – 18.00 Kviz – 18.30 Kung Fu – 19.30 Čas v sliki – 20.15 Komaj verjetno – 21.00 Novo v kinu – 21.15 Čas v sliki – 21.35 Kulturne vesti – 21.45 Klub 2.

Sreda, 8. 4.: 15.40 Iz parlamenta – 16.55 Takrat – 17.00 Naše okolje – 17.30 Dežela in ljudje – 18.00 Živali na severu – 18.30 Kung Fu – 19.30 Rojstvo dvoma – 21.00 Obrazi Evrope – 21.15 Čas v sliki – 21.35 Kulturne vesti – 21.45 Divji starci – 22.35 Osran konec tedna – 0.15 Poročila.

Četrtek, 9. 4.: 17.25 Takrat – 17.30 Čudeži iz angleških vrtov – 18.00 Tu sem človek... – 18.30 Kung Fu – 19.30 Čas v sliki – 20.15 Notranjepolitični report – 21.15 Čas v sliki – 21.35 Kulturne vesti – 21.50 Klub 2.

LJUBLJANA

Petek, 3. 4.: 10.00 TV mozaik: Teknik – 11.00 Portret: Lado Kozak – 11.35 Sonce in sence, španska nadaljevalka – 15.40–00.10 Teletekst – 15.50 Teknik – 16.50 Portret: Lado Kozak – 17.25 Poročila – 17.30 Spored za otroke in mlade: makedonske ljudske – 17.50 Frajči dol – 18.15 Ustvarjalno gospodarstvo: ponudba in povpraševanje – Dve strani tržne tehnike – 18.45 Risanka – 19.00 Danes: Obzornik – 19.30 Dnevnik – 20.05 Srce gorate dežele, 1. del novozelandske nadaljevalke – 21.15 Po sledovih Slovencev v svetu VI: Dežela neskončnih možnosti – 21.45 Rezerviran čas – 22.20 Dnevnik – 22.35 Zgodnja zmrzal, ameriški film.

Sobota, 4. 4.: 7.45–23.35 Teletekst – 8.00 Poročila – 8.05 Otroška matineja: Radovedni taček, 5. oddaja „Balon“ – 8.20 Pamet je boljša kot žamet – 8.25 E. Peroci: Očala tete Bajavaje – 8.40 Miti in legende – 8.55 Tedenski zabavnik – 9.55 Republiška revija MPZ Zagorje, 8. oddaja – 10.25 Televizija zvezd, ponovitev – 11.15 Človek in glasba: Liszt v Weimarju – 12.10 Mir in razorožitev – 12.40 Retrospektiva jugoslovanske TV – servisna postaja – 14.25 Zvezde steze, ameriški mladinski film – 16.30 Prenos košarke – DP-2, kolo – 18.00 Zdravilne vode: terme Portorož – 18.25 Na zvezi – 18.45 Risanka – 19.00 Danes: knjiga – 19.30 Dnevnik – 20.20 Portret M. Monroe – 21.30 Sedem let skomin, ameriški film – 23.20 Dnevnik.

Nedelja, 5. 4.: 9.20–13.05 in 13.55–22.55 Teletekst – 9.35 Poročila – 9.40 Živ žav: risanke, Indijanske legende – 10.35 Lutke in lutki – 10.40 Frajči dol – 11.05 Primorska poje – 11.35 Na zvezi – 12.00 Kmetijska oddaja – 13.00 Poročila

SLOVENSKE ODDAJE AVSTRIJSKEGA RADIA VSAK DAN OD 18.10 - 19.00

Petek, 3. 4.: Iz kulturnega življenja koroških Slovencev
Sobota, 4. 4.: Duhovni nagovor (dekan Kristo Srienč)
„Od pesmi do pesmi – od srca do srca“ (M. Hartmann)
Nedelja, 5. 4.: Kar želite, zaigramo Glasba po želji

Ponedeljek, 6. 4.: Kjer pesem vesela je doma: Družina Lipusch iz Strpne vasi
Torek, 7. 4.: Halo, partnerjili! Partnerski magacin
Sreda, 8. 4.: Narodno-zabavna glasba
Četrtek, 9. 4.: Rož – Podjuna – Zila
Petek, 10. 4.: Slovenski avtorji

Slovenska študijska knjižnica priporoča

Knjižno zbirko „Domače in tuje gore“

ŠKARJA T.:

Stene mojega življenja
„avtobiografski dnevnik alpinista, gorskega reševalca in himalajca...“ – 109 str., ilustr.

BONATTI W.:

Moje gore: življenjski alpinisti, ki je pokazal nedoseženo mojstrstvo v vseh elementih alpinističnega udejstvovanja...
Maribor: Obzorja – 254 str., ilustr.

CEDILNIK-DEN D.:

Congma je hodil spredaj
„pogovor o življenju, o gori, o steni, plezanju...“
Maribor: Obzorja – 122 str., ilustr.

HIEBELER T.:

Pustolovščina Everest: skozi šerpovsko deželo k Čomolongmi

„osvetljuje boj za pristop na Everest od tipajočih poskusov in prvih velikih uspehov do iskanja ekstremno težavnih pristopov...“ – Maribor: Obzorja 177 str., ilustr.

KRIŠELJ M.:

YU3DRL – 9N1YU; Mount Everest; Sagarmatha
„misel izpod najvišje točke na svetu, izpod Mount Everesta...“ – Maribor: Obzorja – 111 str., ilustr.

KRIŠELJ M.:

Zlata naveza: zapisovani pogovori z dr. Mihom Potočnikom.
Maribor: Obzorja – 128 str., ilustr.

KUGY J.:

Božanski nasmeh Monte Rose
„pripoved ledeniške gore in ledenikov, ki so vzdignjeni nad 4000 m visoko...“ – Maribor: Obzorja – 420 str., ilustr.

KUGY J.:

Pet stoletij Triglava: zgodovinska antologija o razvoju alpinizma
Maribor: Obzorja – 418 str., ilustr.

MAZEAUD P.:

Gora za golega človeka: „avtobiografska pripoved enega izmed največjih plezalcev...“
Maribor: Obzorja – 266 str., ilustr.

MENCINGER J.:

Moja hoja na Triglav
„je povest avtobiografskih spominov in epskih zgodb, kjer hkrati nastopajo resnične in izmišljene osebe.“ – Maribor: Obzorja – 222 str., ilustr.

SŠK ima svoje prostore v Mladinskem domu, Mikschalce 4. Knjižnica dobiva od leta 1974-75 ves obvezni izvod SR Slovenije. Poleg tega zbira tudi tako imenovano avstrijsko slovenico. Knjige so zelo različne vsebine in so namenjene vsem starostnim stopnjam in poklicnim skupinam. Prav gotovo bodo tudi VAS nekatere zanimala.

Knjižnica posluje:
v ponedeljek in torek od 10. do 18. ure
v sredo, četrtek in petek od 8. do 16. ure

VESELIMO SE VAŠEGA OBISKA

Slovenski atletski klub premagal prvoligaša LASK: Največji uspeh v zgodovini slovenskega nogometa!

Niti največji optimisti si v bistvu niso upali verjeti, da bodo igralci Slovenskega atletskega kluba v tretjem kolu tekmovanja za avstrijski nogometni pokal premagali prvoligaški klub LASK. Toda sanje so se le uresničile: tudi po podaljškju igre (torej po dveh urah) je SAK zdržal neodločen izid 0:0, v streljanju enajstmetrovk pa so bili igralci SAK močnejši in zmagali s 3:2. Junak dneva je bil

vsekakor vratar SAK Ljubiša Dalanovič, ki je ubranil tri enajstmetrovke, sicer pa velja že kar ugodoma ugotoviti, da je vsak posamezni igralec SAK igral nadpovprečno, tako da bi delali vsem drugim krivico, če bi enega ali drugega posebej izpostavili. Le tako je bilo namreč tudi mogoče, da je SAK premagal LASK in tako uresničil sanje svojih nad 2200 navijačev, ki so se zbrali ob igrišču.

Temu ustrezne so bile seveda tudi reakcije igralcev po igri: „To je bil najlepši dan v našem nogometnem življenju. Tega uspeha se po odločilnem streljanju enajstmetrovk sploh še nismo znali zavedati, šele kake pol ure kasneje se nam je začelo svitati, da nam je uspela kvalifikacija za četrto kolo, da nam je uspel največji dosežek slovenskega športa, v bistvu pa tudi največji uspeh koroškega nogometa doslej.“

Tako in podobno so nam igralci SAK opisovali svoje občutke po uspešno končanem dvoboju z LASK-om. Predvsem pa so bili lahko veseli načina, kako so zmagali, saj se jim nikakor ni bilo treba zanašati na srečo. Obratno, večino igre so bili v premoči, nadigrali so svoje znane nasprotnike, da je bilo pravo veselje gledati to tekmo na ASV-igrišču v Celovcu. In če LASK v svojih vrstah ne bi imel vratarja Lindenbergerja, ki je tudi vratar avstrijske reprezentance, bi SAK gotovo uspel že v rednem delu igre odločiti igro zase, kajti Pihorner (sam pred vratarjem in iz prostega strela) pa tudi Wölbl (prav tako sam pred vratarjem in po kotu) sta imela stooštote priložnosti, medtem ko LASK skoraj ni imel možnosti za zadetek.

Prav to dejstvo pa je še en vzrok, da se lahko veselimo s slovenskimi nogometaši tega uspelega nastopa v tretjem kolu tekmovanja za avstrijski pokal.

Kako gre zdaj naprej? Na vsak način je jasno, da bo SAK v četrtem kolu dobil za nasprotnika spet močno moštvo, zato je tem bolj zanimivo, koga so si igralci SAK po uspehu proti LASK-u sami želeli. Medtem, ko je trener Lojze Jagodič izjavil, da bi rad dvoboj s celovško Austro („Tako bi lahko tudi dokazali, da smo najmočnejše moštvo v Celovcu!“), so se igralci po večini opredeljevali za prvoligaše, in izmed teh predvsem za graški Sturm: „To moštvo je še najbolj podobno moštvu LASK, saj v svojih vrstah nima toliko prominent-

nih igralcev kot npr. Rapid ali FC Tirol. Tak nasprotnik pa bi nam utegnil še najbolj ležati, čeprav vemo, da nas po tej zmagi noben klub ne bo več podcenjeval.“ Žreb bo vsekakor odločil v sredo popoldan, tako da bomo lahko videli, katere želje so se uresničile. Vsekakor pa je jasno, da bo imel SAK v četrtem kolu dosti težjo nalogo kot proti LASKu, kateri je SAK v celoti vendarle nekoliko podcenjeval, zato pa utrpel tudi nepričakovan a zaslužen poraz. Gre SAK torej brez izgledov v 4. kolo? Ne, s pomočjo gledalcev je SAK svojo igro še vedno stopnjeval...

...je vratar Dalanovič (SAK) boljši od njega!

Dramatika enajstmetrovk

- Dantlinger strelja precizno, toda Dalanovič njegov strel ubrani.
- Marjan Velik samozavestno premaga Lindenbergerja – 1:0.
- Nagl izkoristi svojo možnost – 1:1.
- Kristijan Wölbl opravi svoje kot Velik – 2:1.
- Igralec avstrijske reprezentance Piesinger izenači – 2:2.
- Preplah med navijači SAK: Ramšakovo enajstmetrovko Lindenberger ubrani.
- Köstenberger skuša premagati Dalanoviča, toda vratar SAK je drugič uspešen.
- Mario Pihorner prepričljivo premaga Lindenbergerja – 3:2.
- Tretjič se izkaže Dalanovič in ubrani Meisterjev strel...

SAK JE V ČETRTEM KOLU TEKMOVANJA ZA AVSTRIJSKI POKAL!!!

Vratar Lindenberger (LASK) je moral uvideti, da...

Branilci LASK-a proti Marjanu Veliku niso „videli“ žoge.

Postava SAK:

Ljubiša Dalanovič; Franc Sadjak, Peter Stern, Alojz Sadjak, Aleksander Čertov; Mladen Jovičević (79. Justin Polanšek), Ivan Ramšak, Miha Kreutz, Kristijan Wölbl; Marjan Velik, Mario Pihorner.

Igrišče ASV, 2200 gledalcev, sodnik Hermann.

Kristijan Wölbl sam pred Lindenbergerjem, toda vratar LASK-a je bil spretnejši.

Športni termini – Športni termini – Športni termini – Športni termini – Športni termini

Namizni tenis – Namizni tenis – Namizni tenis

3.4.	ESV St. Veit – SSK Obir	Šentvid, 19.00
3.4.	Liebfelds – DSG Selet/Zell (ženske)	Liebfelds, 19.00
3.4.	DSG Selet/Zell II – TTSV Straßburg	Farni dom, 19.30
3.4.	ZSM Škocjan – Carinthia Klagenfurt	Kulturni dom, 19.00
6.4.	Gurnitz – ZSM Škocjan	Felsberger, 19.00
9.4.	Carinthia Klagenfurt – NTK Celovec	Tiskarna Carinthia, 19.30

Šah – Šah – Šah – Šah – Šah – Šah

4.4.	ASK Klagenfurt III – SŠZ Cartrans I	Celovec, 15.00
4.4.	ATUS Hüttenberg – SSK Obir	Hüttenberg, 15.00

Biljard – Biljard – Biljard – Biljard

4.4.	Koroško prvenstvo v igri na osemico	Suha, 14.00
------	-------------------------------------	-------------

Nogomet – Nogomet – Nogomet – Nogomet

4.4.	Maria Saal – Bilčovs	Gospasveta, 16.00
4.4.	Zelezna Kapla – Gurnitz	Zelezna Kapla, 16.00
4.4.	Griffen – DSG Selet/Zell „Obir“	Grebini, 16.00
5.4.	Neca – Globasnica	Celovec, 10.15
5.4.	Poggersdorf – Klopini	Pokree, 15.15
5.4.	Šmihel – St. Andra	Šmihel, 16.00
5.4.	Kotmara vas – Metnitztal	Kotmara vas, 16.30

Žreb za 4. kolo

V sredo so na Dunaju izžrebali pare četrtega kola tekmovanja za avstrijski nogometni pokal. Slovenski atletski klub bo v soboto 18. aprila igral z zmagovalcem tekme Matrei: SV St. Veit.

Za SAK je važno: če zmaga Matrei, mora nastopiti na tujem, če pa Šentvid, igra pred domačo publiko.

Na vsak način pa ima izgled, da se kvalificira v 5. kolo.

Peticija narodnih manjšin v Avstriji KVSE

3

Pri tem gre za dopustitev slovenskega uradnega jezika v upravnih in sodnih okrajih s slovenskim in mešanim prebivalstvom; za enakopravno udeležbo pripadnikov slovenske manjšine pri kulturnih, upravnih in sodnih institucijah in na področju sredstev javnega obveščanja; za enakopravno pospeševanje na področju otroških vrtcev, šolstva, izobraževanja in kulture; in končno za določila o dvojezičnih topografskih napisih. Zdi se nam, da so vsa ta določila Državne pogodbe z zakonom izredno restriktivno urejena in le rudimentarno upoštevana. Zato slovenska manjšina – v interesu spoštovanja in upoštevanja načel Sklepe listine KVSE – pričakuje, da jo bo dunajsko srečanje zastopnikov držav članic KVSE podprlo v njenih prizadevanjih za zavrnitev te politike ločevanja in za ohranitev skupne vzgoje otrok obeh narodnih skupin v prid ohranitve miru v deželi.

Slovenska narodna skupnost na Koroškem noče doživeti enake usode kot slovenska manjšina na Štajerskem, ki je tipičen primer posledic tihe asimilacije in neizpolnjevanja mednarodnih obveznosti Republike Avstrije. V obstoj in potrebo po posebnem varstvu slovenske manjšine na Štajerskem pa kljub temu ni mogoče dvomiti.

Položaj hrvaške narodne skupnosti

Gradiščanski Hrvati že 450 let živijo na ozemlju današnje Gradišanske. So ostanek velikih selitev prebivalstva, ki so jih sprožili turški vpadi in opustošenje njihovega sedanega naseljitvenega ozemlja. Za gradiščanske Hrvate prav tako veljajo zaščitna določila 7. člena državne pogodbe iz l. 1955.

Čeprav so priznane ena od najbolj lojalnih narodnih skupnosti v Evropi, do zdaj ni bila izpolnjena nobena bistvena obveznost iz 7. člena državne pogodbe.

Državna pogodba tudi Hrvatoma zagotavlja pravico do osnovnega pouka v hrvaščini in do sorazmernega števila lastnih srednjih šol. Po splošnem mnenju pojem osnovni pouk obsega vzgojo v otroških vrtcih in pouk v osnovnih šolah. Žal do zdaj še ni varstvenih določil, ki bi zagotavljala vzgojo hrvaških otrok v vrtcih tudi v materinščini. Zato so v številnih hrvaških in jezikovno mešanih občinah vrtci glavni viri asimilacije, ker otroke zavestno vzgajajo samo v nemščini.

Kaj pomaga skromna zaščita na nižji stopnji ljudske šole – v večini primerov *contra legem* samo tri tedenske ure –, če pa je bila asimilacija v vrtcih izredno uspešna? Položaj na obveznih šolah se je l. 1962 v primerjavi s tistim pred uveljavitvijo državne pogodbe iz l. 1955 poslabšal. Tedaj je bila odpravljena višja stopnja ljudske šole; deželni šolski zakon iz l. 1937 pa nam zagotavlja zaščito le v ljudski šoli! Žal za to izgubo ni bilo nadomestila. Hrvaška materinščina po 4. razredu nima niti statusa tujega jezika, ker se poučuje skoraj samo kot prosti predmet in – razen v redkih izjemah – samo pozno popoldne. Gradiščanski Hrvati na žalost tudi nimajo lastnih srednjih šol, čeprav so v 7. členu predvidene. Zato zahtevajo, da se več kot trideset let po podpisu državne pogodbe končno ustanovi gimnazija (splošnoizobraževalna višja šola) za Hrvate, ki bi gradila na – ne povsod zagotovljenem – dvojezičnem pouku na ljudskih in glavnih šolah; možna rešitev bi bila tudi ustanovitev nekake „medkulturne poklicno-

izobraževalne višje šole za Hrvate, Madžare in nemško govoreče učence.“

Hrvatsko kulturno društvo, najstarejša in največja organizacija gradiščanskih Hrvatov, je že l. 1955 naslovila na zvezno vladu, parlament, deželno vladu in vsa druga pristojna mesta spomenico, v kateri hrvaška narodna skupnost izraža svoje želje in predstave v zvezi z izpolnjevanjem 7. člena. Na žalost Avstrija do zdaj ni izpolnila nobene bistvene obveznosti! Glavni vzrok za to več kot tridesetletno provokantno nedejavnost je, da je Avstrija – po naših podatkih – edina država v Evropi, ki kot zakonite zastopnike neke narodne skupnosti priznava in tudi podpira notorične asimilante. Ta, v evropski narodnostni politiki enkratni odnos, je nenavaden že zato, ker Avstrija v svojem zakonu o narodnih skupnostih iz leta 1976 narodnim skupnostim izrecno jamči obstoj. Seveda asimilanti še nikoli, odkar velja državna pogodba, niso dvignili svojega glasu v interesu obstoja in razvoja hrvaške narodne skupnosti. Kot pravi asimilanti redno izjavljajo, češ da so gradiščanski Hrvati „najbolj zadovoljna in najsrečnejša narodna skupnost v Evropi“ in da zato do vlade nimajo nobenih zahtev. Resničnost te baje tako srečne narodne skupnosti pa je takšna, da se je število njenih pripadnikov od sklenitve državne pogodbe zmanjšalo za okoli štiri-deset odstotkov. Izvaja se že preskušena politika „divide et impera“: skupina asimilantov naj bi bila po volji zvezne vlade v t. im. sosvetu narodne skupnosti zastopana številčno tako močno kot vse druge hrvaške organizacije skupaj!

(se nadaljuje)